

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
SOCIALVÅRD

SOCIALHJÄLPEN
1960

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1962

INLEDNING

TILL

Socialhjälpen / Kungl. Socialstyrelsen = [Social assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1959-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1957-1960.

1957-1960 med parallelltitel, innehållsförteckning och sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Fattigvården / Kungl. Socialstyrelsen = [Public assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1920-1958.

Täckningsår: 1918-1956.

Efterföljare:

Socialvården / Statistiska centralbyrån = [Social welfare statistics] / [National Bureau of Statistics]. – Stockholm : 1963-1983. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1961-1981.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : kapitel XIII.

Socialhjälpen. 1960. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2012.

urn:nbn:se:scb-sochja-1960

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

SOCIALVÅRD

SOCIALHJÄLPEN

1960

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1962

OFFICIAL STATISTICS OF SWEDEN

SOCIAL WELFARE

SOCIAL ASSISTANCE

1960

SOCIAL WELFARE BOARD

STOCKHOLM 1962

FIDEN-BARNANGEN TRYCKERIER AB. STOCKHOLM 1962

FÖRORD

Socialstyrelsen får härmed framlägga årsstatistiken för 1960 över kommunernas hjälpverksamhet enligt 1956 års socialhjälpslag.

I anslutning till berättelsen över socialhjälpn har intagits ett avsnitt om ålderdomshemmen under 1960.

Den närmaste ledningen av hithörande arbeten har handhåfts av förste aktuarien Linnéa Jonsson, under vilkens överinseende berättelsen utarbetats av amanuensen Barbro Wängberg.

Stockholm i maj 1962.

Ernst Bexelius

Erland v Hofsten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid Page
Sammanfattning på engelska	8
I. <u>Primärmaterialet och bearbetningen</u>	12
Socialhjälpslagen	12
Omfattningen av socialhjälpstatistiken	12
Bearbetningen av primärmaterialet	13
II. <u>Hjälpfallen och deras fördelning på olika familjetyper</u>	14
Antalet hjälpta familjer	14
De hjälpta familjerna inom olika familjetyper	15
De hjälpta familjerna fördelade efter barnantal	18
De hjälpta familjerna fördelade efter familjeföreståndarens ålder	19
III. <u>Hjälptagarnas antal och andel av befolkningen</u>	22
Antal personer som fått socialhjälp	22
Hjälptagarnas fördelning efter civilstånd samt på barn och äldre	22
Antal hjälpta personer i relation till folkmängden	25
Kommunernas fördelning efter hjälpfrekvensen	26
IV. <u>Hjälpfallens fördelning efter hjälpens art</u>	28
Socialhjälpens huvudformer	28
Förekomsten av hjälp till uppehållet	29
Förekomsten av vård på sjukvårdsanstalt	29
Förekomsten av annan hjälp	31
Förekomsten av borgen på lån	31

CONTENTS

Summary in English
I. <u>Primary material and processing</u>
The Social Assistance Act
The coverage of the social assistance statistics
The processing of the primary material
II. <u>The cases dealt with and their distribution according to different types of families</u>
The number of families assisted
The families assisted in different types of families
The families assisted according to the number of children
The families assisted according to the age of the head of the family
III. <u>The number of persons in receipt of assistance and their ratio to the total population</u>
The number of persons having received social assistance
The distribution of persons in receipt of assistance by marital status and by children and grown-ups
The number of persons assisted as compared to the total population
The distribution of the communes according to the frequency of social assistance
IV. <u>The cases dealt with distributed according to the type of assistance</u>
The main forms of social assistance
The extent of assistance for living expenses
The extent of hospital care
The extent of other forms of assistance
The extent of loans against security

	Sid Page	
V. <u>Hjälp till uppehållet</u>	32	V. <u>Assistance for living expenses</u>
Antal hjälpfall	32	The number of cases
Antal hjälpta personer	32	The number of persons assisted
Hjälpens varaktighet	33	The duration of the assistance
Värdet av hjälpen till uppehållet	38	The value of the assistance for living expenses
VI. <u>Vård på sjukvårdsanstalt</u>	41	VI. <u>Hospital care</u>
Antal vårdtagare m m	41	The number of patients, etc
Antal vård dagar och vårdens värde	43	The number of days of hospital care and the value of this care
VII. <u>Annan hjälp</u>	45	VII. <u>Other forms of assistance</u>
Antal hjälpfall	45	The number of cases
Antal personer som fått annan hjälp	45	The number of persons having received other assistance
Hjälpens värde	45	The value of other assistance
VIII. <u>Borgen på lån</u>	48	VIII. <u>Loans against security</u>
IX. <u>Socialhjälpens totala värde</u>	49	IX. <u>The total value of social assistance</u>
X. <u>Ålderdomshemmen under 1960</u>	53	X. <u>Homes for the aged in 1960</u>
Antal ålderdomshem och platsutrymmet	53	The number of homes for the aged and their capacity
Hemmens ålder	55	The age of the homes
Förekomsten av specialavdelningar	58	The extent of the existence of special departments
Hemmens storlek	59	The size of the homes
Antal vårdtagare och beläggningen	60	The number of inmates and beds occupied
Förekomsten av väntelistor	64	Number of persons waiting for places
Hobbyverksamhet m m	64	Hobbies etc
Hemmens driftkostnader	67	Current costs of the homes
Hemmens finansiering	71	The financing of the homes
Vårdavgifter på hemmen	72	Fees paid by the inmates
 <u>Diagram</u>		 <u>Charts</u>
Socialhjälpfall åren 1958-1960	16	Cases of assistance during 1958-1960
Hjälpfallens fördelning på olika hjälpformer för olika familjetyper	40	The cases dealt with distributed by different forms of assistance for different types of families
Varaktigheten av fallen med hjälp till uppehållet inom olika familjetyper	40	The duration of the cases with assistance for living expenses in different types of families
Omfattningen och värdet av olika former av socialhjälp (i %)	50	The size and the value of different forms of social assistance (in per cent)

	Sid Page	
<u>Tabeller</u>		<u>Tables</u>
Tab 1. Antal hjälpfall med fördelning efter familjetyp samt antal hjälptagare med fördelning på vuxna män, kvinnor och barn, länsvis	76	Tab 1. The number of cases with distribution according to type of family and the number of recipients of assistance with distribution by adult men, women and children, according to county
Tab 2. Antal hjälpfall med fördelning efter familjetyp samt antal hjälptagare med fördelning på vuxna män, kvinnor och barn, i städer över 20 000 invånare	79	Tab 2. The number of cases with distribution according to type of family and the number of recipients of assistance with distribution by adult men, women and children, in towns with more than 20 000 inhabitants
<u>Ordlista på engelska</u>	80	<u>Glossary in English</u>

SYMBOLER ANVÄNDA I TABELLERNÄ

Explanation of symbols

Repetition	"	Repetition
Intet finns att redovisa	-	Magnitude nil
Mindre än 0,5 av enheten	0	Magnitude less than half of unit employed
Uppgift alltför osäker: (absoluta talet är mellan 50 och 100)	()	Data unreliable: (the absolute number is between 50 and 100)
(absoluta talet är lägre än 50)	..	(the absolute number is less than 50)

SUMMARY

In this Report on social assistance the inmates of homes for the aged have not been included. The statistics cover only persons in receipt of assistance who have received assistance for living expenses, for hospital care or other help from a Social Committee.

The number of cases dealt with and their distribution according to different types of families

In round figures 143 300 families received social assistance in 1960 and the number of persons assisted, including all members of families, amounted to a total of 302 000. Compared with 1959 this is a decrease by 8 %. The number of cases dealt with has decreased in all types of families. The number of cases in different family types during the last three years is illustrated by the diagram at page 16.

Families with children accounted for 34 % of all cases dealt with. The majority were married couples with children, they were responsible for 21 %. The relative number of single women with children amounted to 13 %. Out of the total number of families, 23 % had 1 or 2 children, while 11 % had 3 or more children. The corresponding figures for the married couples were 38 and 25 % respectively.

Out of all cases dealt with, the head of the family was under the age of 30 in 17 % of the cases, under the age of 50 in 53 % of all cases and over 67 years in 17 % of the cases. There is a great variation in age distribution between different types of families, 79 % of all married couples with children being under 50 while only 18 % of the married couples without children are under this age.

Persons in receipt of assistance as a ratio of the total population

Out of all persons assisted, 29 % were adult men, 34 % adult women and 37 % children under the age of sixteen. Since 1959 the number of men has decreased by 10 %, the number of children by 7 % and the number of women by 6 %.

The number of persons receiving social assistance was 4 % of the population of the whole country. The frequency of assistance varies considerably between different parts of the country. The greatest relative number of recipients of assistance is to be found in the rural areas of the most northerly country (7 %), the lowest in the rural areas of southern Sweden (approximately 1.5 %). Out of the largest towns the highest frequency was for Eskilstuna with 6 %.

The number of persons assisted in relation to the population in different age groups shows a rather high percentage for children. The lowest percentage is for the ages from 16-29.

Assistance for living expenses

The most common form of social assistance is called "assistance for living expenses" and covers what is provided in the home in cash or in kind in the form of food, fuel, help with the rent, food coupons, clothing, etc. A total of 82 % of the families assisted have received assistance of this kind, 64 % this alone and 18 % in combination with another type of assistance. The number of families receiving assistance for living expenses amounted to 117 500, the figure for the rural areas being 41 400 and the towns 76 100. This is a decrease since 1959 by 10 100 cases. A total of approximately 259 700 persons received assistance for living expenses. In comparison with the previous year this is a decrease by 23 500 persons.

Those having received assistance for living expenses were on the average somewhat younger than all the cases as a whole. This is principally true of the childless types of families.

The cases having been divided roughly in accordance with the duration of the assistance into two categories, longterm and temporary. Cases lasting through the year amounted to 18 % of the total (24 % in the rural areas and 14 % in the towns), while the cases that lasted three months at the most amounted to 53 % (50 % in the rural areas and 54 % in the towns). The temporary cases dealt with are concentrated in both the youngest and the oldest age groups. There is a great predominance of the temporary cases among single men without children (67 % of the cases did not last for more than three months).

On an average assistance for living expenses has been provided for 5.4 months in the rural areas, 4.7 in the towns and 5.0 months in the whole country.

Social assistance for living expenses cost the Social Committees 104.1 million kronor, which is 8 % less than during 1959. The average value per case dealt with and month amounted to kr 178. The average sum is somewhat higher (kr 200) in the towns than in the rural areas (kr 141).

Hospital care

Since 1959 the number of persons cared for at the expense of a Social Committee has gone down from 8 410 to 5 630. The decrease was in the rural areas (48 %) and in the towns (14 %). There were somewhat more male patients (50 %) than female (47 %); the figure for children was only 3 %. The average length of hospital care for all persons cared for at a hospital at the expense of a Social

Committee was 152 days (in the rural areas 171 days and in the towns 137 days). Rather more than half of the total number had been cared for less than three months while one-fourth had remained at a hospital throughout the year.

The total value of the assistance provided by the Social Committees for care at a hospital amounted to 8.8 million kronor, which is a decrease of 24 % in comparison with 1959. Costs have generally been calculated from a basis of the low fees paid by the Social Committees to the county hospitals or other general institutions for the sick, e. g. mental hospitals or hospitals for chronic sick. The average cost of a day of hospital care amounted in 1960 to 10.47 kronor.

Other forms of assistance

Assistance not belonging to any other group is classified under this heading. Examples are boarding out in private homes, equipping before admission to some institution, fares, the cost of vocational training or re-training, free baths, medical care, medicine, dental care, burial expenses, assistance for housing improvements, contributions towards an invalid carriage, etc. About 31 % of all the cases dealt with, i. e. about 47 700 received other assistance in 1960. This is a decrease by 900 cases (2 %) since 1959.

The number of persons receiving other assistance amounted to 59 260 persons, 45 % being men, 40 % women and 15 % children under the age of sixteen. The average value of this assistance amounted in 1960 to kr 304 when this assistance was alone provided and to kr 238 when this assistance was provided in combination with hospital care or with assistance for living expenses.

The total value of the assistance classified under this heading amounted to 12.5 million kronor, which corresponds to an increase by 8 % in comparison with 1959.

Loans against security

In some cases the Social Committees may undertake to give security against loans instead of giving social assistance. However, only 328 cases being recorded for 1960; these received loans against security of a value of 1.7 million kronor.

The total value of social assistance

The total sum disbursed by the Social Committees during 1960 in assistance for living expenses, hospital care and other assistance was 125.4 million kronor or 8 % less than 1959. The decrease of these costs was greater in the rural areas (10 %) than in the towns (7 %).

Homes for the aged

Since 1949 care in a home for the aged has no longer been included in social assistance as a mere handful of the inmates at these homes may be regarded as recipients of social assistance. The great majority pay for their keep at the home with their old age pension.

At the end of 1960 there were in Sweden a total of 42 274 beds in the 1 350 homes. 96 % of these beds were to be found at homes for the aged proper, 1 % in departments for mentally sick and about 3 % in departments for chronic invalids. 42 % of all beds were in single rooms. In the homes for the aged proper the corresponding figure is 47 %, in the special departments for mentally sick and chronic invalids about 13 %.

Most of the homes were quite small; 29 % of the homes had 15 beds at the most and 70 % 30 beds at the most. 90 % of the beds at the homes were being used during 1960. In the special departments the percentage was somewhat higher, 99 % in the departments for the mentally sick and 98 % in those for the chronic invalids.

The total days spent in homes for the aged amounted to 13,9 million which meant that about 38 100 inmates on an average were in homes for the aged.

A total of 433 homes have been built in 1947 or later. These new homes are considerably larger on an average and their standard is also usually higher than that of the older homes. The new 433 homes include 17 946 beds (average 41 beds), the older homes included 24 328 beds (27). About 11 % of the homes were opened before 1900, the majority of them, however, having been radically repaired and re-built since then.

The total current costs of the homes were 235 million kronor for 1960, whereof salaries and fees amounted to more than 50 %. The average costs per care day in the homes for the aged proper amounted in 1960 to 16.85 kr; in 1958 the corresponding figure was 15.03 kr (an increase during two years by 12 %). In the homes in the towns the costs amounted to 19,57 kr and in the rural areas to 15,63 kr.

For the homes for the aged proper the care expenses amount to 42 % of the income and the contributions of the municipalities to about the half.

I. PRIMÄRMATERIALET OCH BEARBETNINGEN

Socialhjäpslagen

Den nya socialhjäpslagen trädde i kraft den 1 januari 1957. Ett kort referat av innehållet i denna nya lag återfinnes i "Socialhjälp 1957", sid 11-12.

Omfattningen av socialhjäpsstatistiken

Statistiken över den ekonomiska socialhjälp grundar sig, liksom tidigare fattigvårdsstatistiken, på uppgifter ur det socialregister som enligt lagen av den 20 mars 1936 (SFS 1936:56) skall föras i varje kommun. De principer som gäller för redovisningen till socialhjäpsstatistiken är desamma som ligger till grund för socialregistrets förande. Således är det familjen som är enheten vid redovisningen av hjälptagarna och av hjälpens storlek.

En familj omfattar, förutom huvudpersonen (som kan vara man eller kvinna), även hustru samt barn eller adoptivbarn under 16 år. Barn som fyllt 16 år och som är självständiga familjeföreståndare, redovisas för sig. I motsats till vad fallet var för fattigvårdsstatistiken, redovisas numera även ensamma barn under 16 år som ensam man respektive ensam kvinna. Dessa fall är dock till antalet ytterst ringa.

Hjälp redovisas familjevis, vare sig familjen i dess helhet eller endast familjeföreståndaren själv eller i förekommande fall hustrun eller de minderåriga barnen fått del därav. I fråga om mer personlig hjälp, t ex vård på sjukvårdsanstalt eller annan hjälp (av engångsnatur) lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om vem i familjen som fått denna hjälp, med fördelning på män, kvinnor och barn.

De redovisade hjälpfallen hänförs till endera av följande sex familjetyper: 1) ensam man utan barn, 2) ensam man med barn, 3) ensam kvinna utan barn, 4) ensam kvinna med barn, 5) gifta par (samboende) utan barn samt 6) gifta par (samboende) med barn. För familjer med barn redovisas antalet hemmavarande eller på socialnämndens bekostnad utom hemmet vårdade barn under 16 år.

Vissa förändringar i statistiken över socialhjälp genomfördes i samband med att socialhjäpslagen trädde i kraft den 1 januari 1957. För dessa förändringar redogjordes i publikationen "Socialhjälp 1957", sid 12, till vilken hänvisas. Frågeblanketten för 1960 har samma utseende som för 1957.¹

¹ Frågeblanketten jämte anvisningar finns avtryckta i "Socialhjälp 1957", sid 63-67.

Sedan år 1949 har vårdtagarna på ålderdomshemmen eller till dem anslutna avdelningar för mentalsjuka och långvarigt (kroniskt) sjuka ej medtagits i statistiken över socialhjälp (fattigvården). Särskilda uppgifter om ålderdomshemmen inhämtas årligen av socialstyrelsen i annat sammanhang och redovisas i denna publikation, kapitel X (sid 53). Personer som utöver vård på ålderdomshem eller tillhörande avdelningar fått hjälp i annan form (t ex till medicin, skor och kläder m m) har givetvis medräknats i socialhjälpstatistiken.

De hjälpformer som tagits med i statistiken har liksom tidigare redovisats i tre huvudgrupper a) hjälp till uppehållet (tidigare benämnd hemunderstöd), b) vård på sjukvårdsanstalt samt c) annan ekonomisk hjälp. Härtill kommer redovisningen av vissa allmänna uppgifter om den hjälp som socialnämnderna lämnar genom att teckna borgen på lån.

Bearbetningen av primärmaterialet

Efter erforderlig granskning och komplettering av primäruppgifterna har för varje kommun vissa uppgifter hopsummerats. Dessa kommunsummer ligger till grund för tabellbilagan till denna berättelse (sid 76-79), ävensom till en del översiktstabeller i textkapitlen. I tabellbilagan återges dessa uppgifter länsvis med fördelning på landsbygd och städer (tabell 1) varjämte uppgifter lämnas för de större städerna särskilt (tabell 2). I textkapitlen framgår de regionala och lokala skillnaderna genom materialets uppdelning på olika riksområden för landsbygden och för städer av olika storlek.

En andra etapp består av en bearbetning av ett urval av vart femte hjälpfall. De viktigaste resultaten härav publiceras i form av texttabeller i den följande berättelsen. De absoluta talen har uppmultiplicerats med fem för att göras jämförbara med de tal som hämtats ur kommunsammandragen.

Femtedelsurvälets representativitet bestyrks i flera sammanhang i det följande. Vid jämförelser kan sålunda relativa tal och medeltal i urvalsundersökningen konstateras avvika ytterst obetydligt från dem som grundats på hela primärmaterialet. I de tabeller där relativfördelningen grundats på femtedelsurvalet har de därpå beräknade procenttalen angetts utan decimaler. Dessa relativa tal har efter höjning eller sänkning angetts exakt, varför summan av procenttalen i vissa fall ej blir exakt lika med 100. Talet 23 innebär exempelvis sålunda, att värdet uttryckt med två decimaler ligger mellan 22,50 och 23,49. I de fall de relativa talen bygger på en mycket liten frekvens, har detta markerats genom att procenttalet satts inom parentes då det absoluta talet ligger mellan 50 och 100. Understiger detta 50, och uppgiften av den anledningen är allt för osäker för att kunna anges, har detta markerats med två punkter (...). Siffran 0 anger att det finns en viss frekvens, men att den ej uppgår till 0,5. Är det absoluta talet lika med noll markeras detta med ett streck (-).

II. HJÄLPFALLEN OCH DERAS FÖRDELNING PÅ OLIKA FAMILJETYPER

Antal hjälpta familjer

Antal familjer som av socialnämnderna fått hjälp till uppehållet, vård på sjukvårdsanstalt, eller annan hjälp under 1960, redovisas länsvis i tabell 1 i tabellbilagan (sid 76), där de fördelats på olika familjetyper. I tabell 2 (sid 79) lämnas liknande uppgifter för de större städerna. Antal familjer med socialhjälp uppgick till 143 300; dessa fördelade sig på landsbygd och städer samt efter familjetyper på sätt som framgår av följande tablå.

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par		Samtliga
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
Landsbygd							
Antal hjälpfall	13 119	362	13 547	5 436	8 563	14 263	55 290
Förändring sedan 1959	-2 310	- 6,7	- 732	- 108	- 183	-1 536	-4 936
Do i %	- 15,0	-15,6	- 5,1	- 1,9	- 2,1	- 9,7	- 8,2
Städer							
Antal hjälpfall	26 773	350	22 437	12 782	9 484	16 188	88 014
Förändring sedan 1959	-3 124	- 80	- 632	- 672	- 596	-2 199	-7 303
Do i %	- 10,4	-18,6	- 2,7	- 5,0	- 5,9	-12,0	- 7,7
Hela riket							
Antal hjälpfall	39 892	712	35 984	18 218	18 047	30 451	143 304
Förändring sedan 1959	-5 434	- 147	-1 364	- 780	- 779	-3 735	-12 239
Do i %	- 12,0	-17,1	- 3,7	- 4,1	- 4,1	-10,9	- 7,9

Som inledningsvis nämnts omfattar statistiken över socialhjälp inte de hjälpfall som fått enbart vård på ålderdomshem. Härav följer att hela antalet hjälpta familjer är något större än vad som framgår av de redovisade talen. De på ålderdomshem vårdade hjälptagarna torde emellertid inte utgöra något större antal. Hur många dessa är finns det emellertid inga uppgifter om.

Antal familjer som fått socialhjälp minskade kraftigt från 1959 med cirka 8 %. Det under 1960 förbättrade arbetsmarknadsläget torde varit en bidragande orsak till det minskade behovet av socialhjälp. Det kan nämnas, att minskningen framför allt gäller personer i åldrarna 30-50 år.

Samtliga familjetyper har minskat i antal sedan 1959. Mest markant är denna nedgång för ensamman och gifta par med barn. Antalet hjälpfall inom olika familjetyper åren 1959 och 1960 framgår även av diagrammet på sid 16.

TAB A. ANTAL HJÄLPFALL OCH HJÄLPTAGARE INOM
OLIKA RIKSOMRÅDEN

	Antal hjälp- fall	Förändring sedan 1959		Antal hjälp- ta perso- ner	Förändring sedan 1959	
		Antal	i %		Antal	i %
Landsbygd	55 290	- 4 936	- 8,2	127 217	- 9 988	- 7,3
Mälardalen	10 027	- 676	- 6,3	22 477	- 1 406	- 5,9
Östra Götaland	7 506	- 799	- 9,6	16 796	- 1 342	- 7,4
Södra Götaland	6 003	- 640	- 9,6	14 347	- 1 439	- 9,1
Bohuslän och Vänerlän	8 298	- 1 179	- 12,4	18 107	- 1 864	- 9,3
Dalarna och nedre Norrland	14 847	- 1 092	- 6,9	33 332	- 2 089	- 5,9
Övre Norrland	8 609	- 550	- 6,0	22 158	- 1 848	- 7,7
Städer	88 014	- 7 303	- 7,7	174 745	- 14 842	- 7,8
Stockholm	24 404	- 4 136	- 14,5	45 116	- 8 172	- 15,3
Göteborg	10 714	- 666	- 5,9	19 838	- 1 213	- 5,8
Malmö	5 352	- 61	- 1,1	11 048	- 147	- 1,3
Städer med 30 000- 100 000 inv	23 243	- 129	- 0,6	48 325	- 251	- 0,5
Städer med 10 000- 30 000 inv	19 023	- 1 878	- 9,0	39 279	- 4 305	- 9,9
Städer med under 10 000 inv	5 278	- 433	- 7,6	11 139	- 754	- 6,3
Hela riket	143 304	- 12 239	- 7,9	301 962	- 24 830	- 7,6

I tabell A redovisas antal socialhjälpfall och antal hjälpta personer inom olika riksområden på landsbygden samt i städer av olika storlek, ävensom förändringarna sedan föregående år.

På landsbygden har såväl hjälpfallen som antalet hjälpta personer minskat mest i Bohuslän och Vänerlän. Bland städerna är nedgången störst i Stockholm, omkring 15 %, och minst i städer med mellan 30 000-100 000 invånare, ungefär 0,5 %.

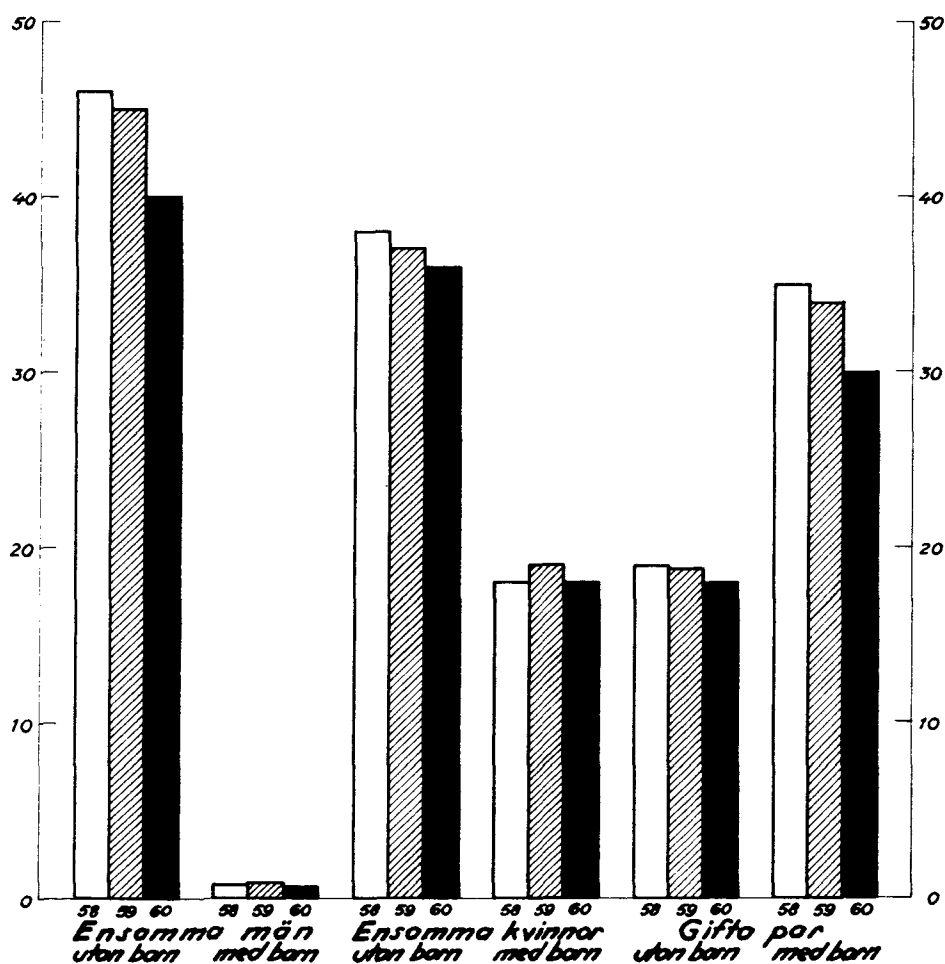
De hjälpta familjerna inom olika familjetyper

Hjälpfallens relativa fördelning på familjetyper framgår av följande sammanställning. Ensamstående kvinnor omfattade inalles 38 % av klientelet, ensamman 28 % samt äkta makar 34 %.

	Antal hjälpfall	därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
Landsbygd	55 290	24	1	24	10	15	26
Städer	88 014	30	0	26	15	11	18
Hela riket	143 304	28	0	25	13	13	21
Do 1959	155 543	29	1	24	12	12	22

SOCIALHJÄLPFALL ÅREN 1958-1960

Antal i
1000-tal

Gifta par med barn är relativt sett något fler på landsbygden än i städerna, medan de ensamman männen och kvinnorna med barn förekommer mer i städerna.

Den relativa andelen familjer med barn var i hela riket 34 %. De flesta barnfamiljerna tillhörde liksom föregående år familjetypen gifta par med barn, som under år 1960 omfattade 21 % av samtliga hjälpfall.

TAB B. DEN RELATIVA ANDELEN HJÄLPFALL INOM
OLIKA FAMILJETYPER OCH RIKSOMRÅDEN

	Antal hjälpfall i % tillhörande familjetypen					
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
Landsbygd	24	1	25	10	15	26
Mälardalen	23	0	26	10	17	24
Östra Götaland	23	1	26	8	17	25
Södra Götaland	22	1	26	9	14	28
Bohuslän och Vänerlän	24	1	28	10	15	22
Dalarna och nedre Norrländ	26	1	23	11	16	24
Övre Norrländ	23	1	20	10	13	33
Städer	30	0	26	15	11	18
Stockholm	32	0	28	19	8	13
Göteborg	37	0	24	16	8	14
Malmö	31	0	22	10	13	24
Städer med 30 000- 100 000 inv	28	0	25	14	12	22
Städer med 10 000- 30 000 inv	28	1	25	12	13	21
Städer med under 10 000 inv	28	1	25	11	12	23
Hela riket	28	1	25	13	13	21

Tabell B redovisar hjälpfallens fördelning i procent inom olika riksområden på landsbygden samt i städer av olika storlek. På landsbygden föreligger inga större variationer mellan olika delar av riket i fördelningen på familjetyper med ett undantag, nämligen i fråga om Övre Norrländ, där den relativa andelen gifta par med barn är rätt mycket högre (33 %), än i övriga delar av riket (mellan 23 och 28 %). Å andra sidan är framför allt ensamman kvinnor utan barn färre i Övre Norrländ. Bland städerna redovisar Stockholm och Göteborg anmärkningsvärt

många ensamstående kvinnor med barn och få gifta par. I Göteborg är även andelen ensamstående män utan barn något högre än genomsnittet.

TAB C. ANTAL HJÄLPSTA FAMILJER INOM OLIKA FAMILJETYPEN, FÖRDELADE EFTER BARNANTAL

	Landsbygd	Städer	Hela riket
Ensamstående män			
Antal fall	13 500	27 100	40 600
därav i % med			
0 barn	97	99	98
1-2 "	2	1	2
3 och flera barn	1	0	0
Ensamstående kvinnor			
Antal fall	19 000	35 200	54 200
därav i % med			
0 barn	72	64	67
1-2 "	21	29	26
3 och flera barn	7	7	7
Gifta par			
Antal fall	22 800	25 700	48 500
därav i % med			
0 barn	37	36	37
1-2 "	35	41	38
3 och flera barn	28	23	25
Samtliga familjer			
Antal fall	55 300	88 000	143 300
därav i % med			
0 barn	64	66	66
1-2 "	22	24	23
3 och flera barn	14	10	11

De hjälpta familjerna fördelade efter barnantal

I tabell C redovisas antal hjälpta familjer inom olika familjetyper, fördelade efter barnantal. Av samtliga familjer som fått hjälp av socialnämnden hade 23 % ett eller två barn och 11 % tre eller flera barn. Av de gifta paren hade i det närmaste två tredjedelar minderåriga barn att försörja mot en tredjedel av de ensamstående kvinnorna och 2 % av de ensamstånden. Vissa smärre skillnader föreligger mellan landsbygd och städer. För de gifta är således familjerna med ett eller två barn något vanligare i städerna (41 %) än på landsbygden (35 %), medan motsatsen råder beträffande familjer med tre eller flera barn (23 respektive 28 %). Andelen ensamstående kvinnor utan barn

är större på landsbygden (72 %) än i städerna (64 %), medan i fråga om de ensamma männen inga nämnvärda differenser kan konstateras.

Totalantalet barnfamiljer, som någon gång under 1960 fått socialhjälp uppgick i runt tal till 49 400. Detta innebär en minskning sedan 1959 med nära 9 %. Antalet hemmavarande eller på socialnämndens bekostnad utom hemmet vårdade barn i dessa familjer uppgick till cirka 110 200, en minskning sedan föregående år med 8 000 barn, dvs 7 %. De barnfamiljer som fått socialhjälp samt antalet barn i dessa familjer fördelar sig på ett- och tvåbarnsfamiljer respektive flerbarnsfamiljer på sätt som framgår av nedanstående tablå.

	Landsbygd	Städer	Hela riket 1959	1960
Antal barnfamiljer	20 100	29 300	54 100	49 400
därav med				
1-2 barn	12 300	20 800	36 800	33 100
3 eller flera barn	7 800	8 500	17 300	16 300
Antal barn	49 100	61 100	118 200	110 200
därav i familjer med				
1-2 barn	18 000	29 900	53 200	47 900
3 eller flera barn	31 100	31 200	65 000	62 300

De hjälpta familjerna fördelade efter familjeföreståndarens ålder

För varje familj, som fått socialhjälp har familjeförsörjarens eller huvudpersonens ålder efterfrågats. Ensamma barn under 16 år har före 1957 redovisats som en särskild familjetyp. Numera redovisas dessa barn som ensamma män respektive ensamma kvinnor och i tabellerna över åldersfördelningen i åldersgruppen under 16 år. Av denna anledning förekommer ett mindre antal hjälpfall där "familjeföreståndaren" är under 16 år. Deras antal understiger dock i samtliga grupper 1 %.

I tabell D lämnas en översikt över antalet familjeföreståndare i olika åldrar samt de relativa förändringarna inom respektive åldersgrupp sedan närmast föregående år. Hjälpfallen har såväl på landsbygden som i städerna minskat mest i de arbetsföra åldrarna. I åldern 30-49 år redovisas sålunda en minskning med drygt 10 %. En rätt kraftig minskning redovisas även på landsbygden i åldern 16-29 år (11 %).

Den relativa åldersfördelningen bland hjälptagarna inom olika familjetyper på landsbygden och i städerna framgår av tabell E. I fråga om samtliga fall råder inga större skillnader i åldersfördelningen mellan landsbygd och städer. I städerna är åldersgrupperna 16-49 år något vanligare (56 % mot 46 % på landsbygden), medan de högre åldrarna är något vanligare på

TAB D. ANTAL HJÄLPFALL FÖRDELADE EFTER FAMILJE-
FÖRESTÅNDARENS ÅLDER

Ålder	Antal hjälpfall			Förändring 1959-1960 i %		
	Lands- bygd	Städer	Hela riket	Lands- bygd	Städer	Hela riket
-15 år	100	0	100	..	..	..
16-29 "	7 800	16 000	23 800	-10,9	- 4,0	- 6,4
30-39 "	8 500	16 900	25 400	- 9,7	-10,8	-10,4
40-49 "	9 200	16 300	25 500	-10,7	-10,5	-10,5
50-59 "	10 400	15 900	26 300	- 7,6	- 7,6	- 7,6
60-66 "	7 900	10 800	18 700	- 5,0	- 5,4	- 5,2
67-74 "	5 500	7 100	12 600	- 5,9	- 7,6	- 6,9
75- "	5 900	5 000	10 900	- 3,7	- 5,2	- 4,4

landsbygden. Beträffande ensamman utan barn är de arbetsföra åldrarna mest vanliga i städerna. En markant skillnad, såväl på landsbygden som i städerna, råder mellan familjetyperna ensamman utan barn och ensamman kvinnor utan barn. Männena är i genomsnitt betydligt yngre. Sålunda var bland dessa män 56 % under 50 år och blott 16 % över 67 år. Bland kvinnorna var 24 % under 50 år och 30 % över 67 år. Vid en jämförelse mellan ensamman män med barn och ensamman kvinnor med barn finner man att männen i genomsnitt är något äldre. Emellertid är denna grupp rätt liten, varför slutsatser och jämförelser bör göras med viss försiktighet. De gifta paren utan barn är avsevärt äldre på landsbygden, där nära två tredjedelar är över 60 år, än i städerna, där knappt hälften är över 60 år.

TAB E. ANTAL HJÄLPFALL INOM OLIKA FAMILJETYPER
FÖRDELADE EFTER FAMILJEFÖRESTÅNDARENS ÅLDER

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par		Samt- liga
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
Landsbygd							
Antal fall	13 119	362	13 547	5 436	8 563	14 263	55 290
därav, i %, med familjeförestån- daren i åldern							
-15 år	1	-	0	0	-	-	0
16-29 "	25	4	9	26	2	12	14
30-39 "	13	13	4	28	4	31	15
40-49 "	13	32	6	27	9	31	17
50-59 "	15	41	20	17	22	19	19
60-66 "	12	9	24	2	25	5	14
67-74 "	9	1	17	0	21	1	10
75- "	13	-	20	0	17	0	11
Städer							
Antal fall	26 773	350	22 437	12 782	9 484	16 188	88 014
därav, i %, med familjeförestån- daren i åldern							
-15 år	0	-	0	-	-	-	0
16-29 "	23	6	10	29	4	20	18
30-39 "	18	28	6	33	6	36	19
40-49 "	18	34	11	26	11	28	19
50-59 "	18	21	23	11	26	13	18
60-66 "	10	8	24	0	24	3	12
67-74 "	7	4	14	0	19	1	8
75- "	5	-	11	0	10	0	6
Hela riket							
Antal fall	39 892	712	35 984	18 218	18 047	30 451	143 304
därav, i %, med familjeförestån- daren i åldern							
-15 år	0	-	0	0	-	-	0
16-29 "	24	5	10	28	3	17	17
30-39 "	16	20	5	32	5	33	18
40-49 "	16	33	9	26	10	29	18
50-59 "	17	31	22	13	24	16	18
60-66 "	11	8	24	1	25	4	13
67-74 "	8	3	15	0	20	1	9
75- "	8	-	15	0	13	0	8

III. HJÄLPTAGARNAS ANTAL OCH ANDEL AV BEFOLK- NINGEN

Antal personer som fått socialhjälp

Som hjälptagare räknas i det följande samtliga familjemedlemmar i de familjer som fått socialhjälp, oavsett om hela familjen eller endast någon av dess medlemmar kommit i åtnjutande av hjälp eller av vård.

Hela antalet hjälpta personer under år 1960 var, som redan framgått av tabell A, 302 000. Deras fördelning på landsbygd och städer samt på män, kvinnor och barn under 16 år framgår av efterföljande sammanställning, vari även redovisas förändringen sedan föregående år i antalet personer som fått socialhjälp.

	Antal vuxna personer			Antal barn	Samtliga hjälptagare
	Män	Kvinnor	Tillhopa		
Landsbygd					
Antal hjälptagare	36 307	41 809	78 116	49 101	127 217
Förändring sedan 1959	- 4 096	- 2 559	- 6 655	- 3 333	- 9 988
Do i %	- 10,1	- 5,8	- 7,9	- 6,4	- 7,3
Städer					
Antal hjälptagare	52 795	60 891	113 686	61 059	174 745
Förändring sedan 1959	- 5 999	- 4 099	-10 098	- 4 744	-14 842
Do i %	- 10,2	- 6,3	- 8,2	- 7,2	- 7,8
Hela riket					
Antal hjälptagare	89 102	102 700	191 802	110 160	301 962
Förändring sedan 1959	-10 095	- 6 658	-16 753	- 8 077	-24 830
Do i %	- 10,2	- 6,1	- 8,0	- 6,8	- 7,6

Antalet hjälpta personer har sedan närmast föregående år minskat med 16 800, dvs 8 %. Männen har minskat mest med 10 %, kvinnorna med 6 % och barnen i de hjälpta familjerna med 7 %. Antalet hjälpta personer i olika län framgår av tabell 1 i tabellbilagan (sid 76) samt antalet hjälptagare i de större städerna i tabell 2 (sid 79).

Hjälptagarnas fördelning efter civilstånd samt på barn och äldre

I efterföljande tablå lämnas en fördelning av de vuxna hjälp-

tagarna efter civilstånd samt barn under 16 år. Fördelningen av de vuxna hjälptagarna efter civilstånd grundar sig på fördelningen av fallen efter familjetyper. Sålunda har ensamstående vuxna män och kvinnor hänförs till grupperna ej gifta män respektive kvinnor samt gifta par eller samboende till grupperna gifta män respektive kvinnor. I stort sett torde detta motsvara den faktiska fördelningen av hjälptagarna efter civilstånd. Vissa hemskilda vilka redovisas som ensamstående borde dock civilståndsmässigt vara gifta.

	Antal hjälptagare	därav, i %, vuxna män			vuxna kvinnor			barn under 16 år
		ej gifta	gifta	samt- liga	ej gifta	gifta	samt- liga	
Landsbygd	127 217	11	18	29	15	18	33	39
Städer	174 745	15	15	30	20	15	35	35
Hela riket	301 962	13	16	29	18	16	34	37

Av tablån framgår, att det bland hjälptagarna finns flera kvinnor än män. De vuxna kvinnorna utgör sålunda i hela riket 34 %, medan proportionen män är 29 %. Kvinnorna är, såväl på landsbygden som i städerna i något större utsträckning än männen, ej gifta.

Barnen utgör en betydande del av hjälptagarna. Av samtliga hjälpta personer var 37 % (1959:36 %) barn. Här har endast medräknats de minderåriga barn som vistats i hemmet eller på socialnämndens bekostnad vårdats utom hemmet. Dessa utgjorde, som framgick av tablån på sid 22, ett antal av 110 200, varav i landskommunerna 49 100 och i städerna 61 100. Några uppgifter om de barn i de hjälpta familjerna som omhändertagits av barnavårdsnämnd, inhämtas ej längre från socialnämnderna.

Antal hjälpfall				Antal hjälpta personer					
				totalt			per 100 invånare		
	Lb	St	Hela riket	Lb	St	Hela riket	Lb	St	Hela riket
1951	70 534	77 253	147 787	141 357	151 730	293 087	3,8	4,6	4,2
1952	70 580	81 858	152 438	138 679	159 419	298 098	3,7	4,7	4,2
1953	70 953	87 135	158 088	142 316	170 625	312 941	3,8	5,0	4,4
1954	64 868	87 516	152 384	134 685	171 901	306 586	3,6	4,9	4,3
1955	57 062	78 204	135 266	121 335	153 582	274 917	3,3	4,3	3,8
1956	55 695	82 054	137 749	122 712	164 503	287 215	3,3	4,6	3,9
1957	57 607	91 270	148 877	130 827	183 728	314 555	3,6	5,0	4,3
1958	60 424	95 976	156 400	137 423	191 514	328 937	3,7	5,1	4,4
1959	60 226	95 317	155 543	137 205	189 587	326 792	3,8	5,0	4,4
1960	55 290	88 014	143 304	127 217	174 745	301 962	3,5	4,6	4,0

TAB F. ANTAL HJÄLPFA PERSONER I PROCENT AV FOLKMÄNGDEN, LÄNSVIS SAMT I DE STÖRRE STÄDERNA, FÖR REN LANDSBYGD, KÖPINGAR SAMT STÄDER

	Lands- bygd exkl köpingar	Köpingar	Hela lands- bygden	Städer	Samtliga kommuner
Stockholms stad	-	-	-	5, 6	5, 6
Stockholms län	4, 1	2, 4	3, 6	3, 2	3, 4
Uppsala län	3, 5	3, 2	3, 5	4, 4	4, 0
därav Uppsala stad	-	-	-	4, 6	4, 6
Södermanlands län	3, 2	2, 3	3, 1	4, 6	4, 0
därav Eskilstuna stad	-	-	-	5, 9	5, 9
Östergötlands län	2, 8	3, 2	2, 9	4, 2	3, 7
därav Norrköpings stad	-	-	-	5, 4	5, 4
" Linköpings stad	-	-	-	3, 4	3, 4
Jönköpings län	1, 5	2, 8	1, 8	3, 3	2, 5
Kronobergs län	2, 1	3, 1	2, 4	3, 0	2, 5
Kalmar län	3, 4	3, 5	3, 4	4, 6	3, 8
Gotlands län	3, 5	4, 7	3, 5	5, 9	4, 2
Blekinge län	4, 3	3, 9	4, 3	4, 7	4, 5
Kristianstads län	2, 3	2, 5	2, 3	2, 9	2, 5
Malmöhus län	2, 2	2, 8	2, 3	4, 3	3, 7
därav Malmö stad	-	-	-	4, 9	4, 9
" Hälsingborgs stad	-	-	-	4, 3	4, 3
Hallands län	1, 3	4, 2	1, 4	3, 8	2, 4
Göteborgs och Bohus län	1, 7	-	1, 7	4, 9	4, 1
därav Göteborgs stad	-	-	-	4, 9	4, 9
Älvsborgs län	1, 9	2, 7	2, 0	4, 6	3, 1
därav Borås stad	-	-	-	5, 7	5, 7
Skaraborgs län	2, 1	2, 5	2, 2	3, 9	2, 8
Värmlands län	4, 1	4, 3	4, 1	4, 8	4, 4
Örebro län	3, 6	4, 0	3, 7	4, 0	3, 9
därav Örebro stad	-	-	-	4, 6	4, 6
Västmanlands län	3, 1	3, 7	3, 2	4, 0	3, 7
därav Västerås stad	-	-	-	3, 8	3, 8
Kopparbergs län	3, 7	3, 1	3, 7	3, 5	3, 6
Gävleborgs län	5, 3	4, 6	5, 2	4, 9	5, 1
därav Gävle stad	-	-	-	4, 5	4, 5
Västernorrlands län	5, 2	5, 2	5, 2	4, 4	5, 0
Jämtlands län	4, 9	3, 0	4, 7	4, 2	4, 6
Västerbottens län	4, 6	4, 5	4, 6	5, 1	4, 7
Norrbottnens län	7, 4	4, 4	7, 3	5, 4	6, 7
Hela riket 1960	3, 5	3, 3	3, 5	4, 6	4, 0
1959	3, 8	3, 4	3, 8	5, 0	4, 4

Antal hjälpta personer i relation till folkmängden

Hjälptagarna utgjorde år 1960 4,0 % av folkmängden i hela riket, 3,5 % på landsbygden samt 4,6 % i städerna. I tabblån nedanstående på sid 23 redovisas socialhjälpens (fattigvårdens) omfattning under de senaste 10 åren. Därvid framkommer att den relativa understödsfrekvensen varit tämligen konstant under 1950-talet (ca 4 %).

Antalet hjälptagare i procent av hela folkmängden (den 1 januari 1960) på egentliga landsbygden, i köpingarna, på hela landsbygden samt i städerna länsvis redovisas i tabell F, där även de större städerna specificerats. Frekvensen hjälpta personer är mycket varierande i skilda delar av riket, och växlar betydligt mer på landsbygden än i städerna. Det största relativa antalet hjälptagare i riket återfinns i landskommunerna i Norrbottens län med 7 %, och de lägsta i Hallands och Jönköpings län. I dessa två län är frekvensen hjälpta personer på rena landsbygden ca 1,5 % av folkmängden. Bland de större städerna uppvisar Eskilstuna den största frekvensen med inemot 6 %.

Antal hjälpta
personer i %
av folkmäng-
den

Landsbygd	3,5
Mälardalen	3,5
Östra Götaland	2,7
Södra Götaland	2,5
Bohuslän och Västergötland	2,5
Dalarna och nedre Norrland	4,7
Övre Norrland	5,9
Städer	4,6
Stockholm	5,6
Göteborg	4,9
Malmö	4,9
Städer med 30 000-100 000 inv	4,5
Städer med 10 000-30 000 inv	4,0
Städer med under 10 000 inv	3,5
Hela riket	4,0

Variationerna framgår även av ovanstående sammanställning, där antalet hjälpta personer beräknats i procent av hela befolkningen inom olika riksområden på landsbygden samt i olika städer. På landsbygden är frekvensen lägst i de södra och sydvästra delarna av riket och högst i övre Norrland.

Det absoluta och relativa antalet hjälpta personer i olika åldersklasser redovisas i efterföljande sammanställning. Beträffande

Åldersgrupp	Antal hjälpta personer			I % av folk- mängden	
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Hela riket	
				1960	1959
-15 år	49 100	61 100	110 200	6,1	6,5
16-29 "	9 800	19 800	29 600	2,2	2,4
30-39 "	13 200	23 400	36 600	3,6	4,0
40-49 "	14 200	21 900	36 100	3,4	3,8
50-59 "	15 000	20 400	35 400	3,6	4,0
60-66 "	10 700	13 600	24 300	4,5	4,9
67-74 "	7 400	9 000	16 400	3,7	4,1
75- "	7 400	5 900	13 300	4,3	4,6
Tillhopa	126 800	175 100	301 900	4,0	4,4

hustrurna har använts den metoden, att vederbörande inräknats i samma åldersgrupp som mannen.

Antalet hjälpta personer i relation till folkmängden uppvisar ett rätt högt procenttal för barnen, vilket beror på den väsentligt högre hjälpfrekvensen för barnrika familjer jämfört med andra familjer. Procenttalet är lägst i åldersgruppen 16-29 år, varefter det i stort sett stiger med växande ålder. I förhållande till motsvarande tal för 1959 noteras en nedgång i samtliga åldersgrupper.

Kommunernas fördelning efter hjälpfrekvensen

Mellan olika kommuner förekommer mycket stora växlingar i hjälpfrekvensen. På vissa håll har socialnämnderna haft ingen eller endast obetydlig hjälpverksamhet, medan i andra kommuner verksamheten varit av stor omfattning. För att belysa detta har för varje kommun det relativa antalet hjälpta personer beräknats i förhållande till folkmängden. I tabell G redovisas denna kommunernas fördelning för landskommunerna länsvis samt för samtliga städer.

Inemot tre fjärdedelar av landskommunerna har färre antal hjälptagare per 100 invånare än genomsnittet för hela riket. Inalles 92 kommuner har redovisat högst en hjälptagare per 100 invånare, varav en landskommun redovisar ingen hjälptagare alls under 1960. De högsta frekvenserna redovisas på landsbygden av norrbottenskommunen Töre samt Stora Malm i Södermanlands län med nära 11 %. Bland städerna har Bollnäs den högsta frekvensen med drygt 7 %.

TAB G. KOMMUNERNAS FÖRDELNING EFTER ANTALET HJÄLPTA
PERSONER I FÖRHÅLLANDE TILL FOLKMÄNGDEN, LÄNSVIS

		Antal kom- muner	därav med nedanstående antal hjälpta personer							
			- 1 %	1, 1- 2 %	2, 1- 3 %	3, 1- 4 %	4, 1- 5 %	5, 1- 7 %	7, 1- 9 %	9, 1 % -
<u>Landsbygd</u>										
Stockholms	län	41	-	5	14	7	6	7	2	-
Uppsala	"	23	2	4	5	7	3	1	-	1
Södermanlands	"	30	1	5	14	5	4	-	-	1
Östergötlands	"	40	2	10	11	13	3	1	-	-
Jönköpings	"	45	14	19	8	1	1	2	-	-
Kronobergs	"	41	5	14	13	7	2	-	-	-
Kalmar	"	44	2	9	11	12	7	3	-	-
Gotlands	"	13	-	2	4	3	3	1	-	-
Blekinge	"	21	-	1	4	5	8	2	-	1
Kristianstads	"	54	6	20	16	6	3	2	1	-
Malmöhus	"	62	5	27	15	11	2	1	-	1
Hallands	"	34	14	14	5	-	1	-	-	-
Göteborgs o Bohus	"	37	12	17	4	4	-	-	-	-
Älvsborgs	"	61	13	26	16	5	1	-	-	-
Skaraborgs	"	49	6	20	13	9	1	-	-	-
Värmlands	"	46	1	6	8	11	7	13	-	-
Örebro	"	27	1	2	6	9	7	2	-	-
Västmanlands	"	23	2	4	4	8	5	-	-	-
Kopparbergs	"	43	2	6	12	12	4	5	2	-
Gävleborgs	"	36	-	2	2	11	5	12	2	2
Västernorrlands	"	39	-	5	3	4	6	14	6	1
Jämtlands	"	34	1	4	7	8	4	5	3	2
Västerbottens	"	30	1	3	2	6	10	7	1	-
Norrbottnens	"	25	-	-	-	-	4	6	12	3
Summa landsbygd		898	90	225	197	164	97	84	29	12
<u>Städer</u>		133	2	8	29	41	27	25	1	-
<u>Hela riket</u>	1960	1 031	92	233	226	205	124	109	30	12
	1959	1 032	79	185	234	207	140	133	39	15

IV. HJÄLPFALLENS FÖRDELNING EFTER HJÄLPENS ART

Socialhjälpens huvudformer

Socialnämnderna kan lämna hjälp i ett flertal olika former, vilka kan indelas i följande fem huvudgrupper: 1) hjälp till uppehållet, 2) vård på ålderdomshem, 3) vård på sjukvårdsanstalt, 4) annan hjälp samt 5) borgen på lån. Som inledningsvis nämnts medtas numera ej längre vård på ålderdomshem i redovisningen; blott ett fåtal av pensionärerna på dessa hem kan nämligen betecknas som hjälptagare. Statistiken omfattar alltså endast hjälptagare som fått socialhjälp i någon av de övriga fyra formerna.

Hjälp till uppehållet motsvarar i stort sett vad som tidigare i fattigvårdsstatistiken kallades hemunderstöd, dvs vad som i hemmet lämnats kontant eller in natura i form av livsmedel, bränsle, hjälp till hyra, matkuponger, bespisning, beklädnadsartiklar. Läkarvård och medicin redovisas från och med 1957, till skillnad mot tidigare, som annan hjälp.

Under rubriken "vård på sjukvårdsanstalt" redovisas sådan vård som socialnämnderna helt eller delvis bekostat på sjukhus (även om sådan kostnad senare erlagts av annan). Till sjukvårdsanstalter räknas sådana som tillhör staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc eller kommun (däremot ej anstalt under socialnämndens förvaltning), dvs lasarett, tuberkulossjukhus, vanförestalter, kuranstalter, konvalescenthem m fl för kroppssjuka samt även anstalter för vård av mentalsjuka, sinnesslöa och fallandesjuka. I fråga om vården på statliga sinnessjukhus gäller, att vård på sådan anstalt endast redovisas då socialnämnden av kommunala medel förskottat någon del av vårdkostnaden under redovisningsåret. I de fall vårdtagaren haft egna sparmedel, vilka använts till förskottsbetalning av vården, redovisas detta inte i socialhjälpstatistiken. Hjälp till kläder m m, som före intagningen lämnats till hjälptagare redovisas som hjälp till uppehållet, medan understöd i form av utrustning för intagningen på anstalt, resekostnader samt bidrag till medicin och läkarhjälp redovisas som annan hjälp. Värdet av vården redovisas brutto. Detta innebär att avdrag för influtna ersättningsbelopp inte gjorts. Om socialnämnden fått ersättning för lämnad vård antingen från vårdtagaren själv t ex folkpension som uppburits av socialnämnden eller från annat håll, exempelvis staten, landsting eller annan kommun, har denna ersättning inte frånräknats i redovisningen.

Under rubriken annan hjälp redovisas huvudsakligast hjälp, delvis av engångskaraktär, som ej kan hänföras till någon annan grupp. Det kan t ex gälla inackordering i enskilt hem, utrustning för intagning på anstalt av något slag, resor, kostnader för yrkesutbildning eller omskolning, fria bad, läkarvård, medicin, tandvård, begravningskostnader, bidrag till invalidvagn eller bidrag till bostadsförbättring.

I redovisningen kommer i det följande först att lämnas vissa uppgifter om hur hjälpfallen fördelar sig under redovisningsåret på respektive hjälpformer, och kombinationer av dessa, varefter i de följande kapitlen ytterligare uppgifter om de särskilda huvudformerna lämnas. Observeras bör att sådana personer som under redovisningsåret fått hjälp i flera former, redovisas under var och en av dessa.

Socialhjälpssverksamheten har mellan 1959 och 1960 minskat i samtliga hjälpformer. Störst är denna nedgång för antalet personer som på socialnämndens bekostnad vårdats på sjukvårdsanstalt (33 %). Hur de understödda familjerna fördelar sig på resp hjälpformer framgår av tab H. Hjälpfallens fördelning efter familjetyp och hjälpform belyses även av diagrammet på sid 40.

Förekomsten av hjälp till uppehållet

Hjälp till uppehållet har under 1960 lämnats till 82 % av samtliga hjälpta familjer. Liksom tidigare har hjälp till uppehållet även under 1960 varit vanligare i städerna än på landsbygden. Sådan hjälp hade sålunda lämnats till 87 % av samtliga hjälpfall i städerna och till 76 % av samtliga fall på landsbygden.

Hjälpen till uppehållet är den dominerande hjälpformen inom samtliga familjetyper. Av naturliga skäl förekom dylik hjälp oftare till familjer med barn än till övriga familjer, oftast sålunda till ensamma kvinnor med barn (95 %). Den större relativa frekvensen med hjälp till uppehållet bland städernas hjälptagare jämförd med landsbygden är genomgående inom alla familjetyper.

Förekomsten av vård på sjukvårdsanstalt

Vård på sjukvårdsanstalt har kraftigt minskat i omfattning i jämförelse med tiden före sjukförsäkringsreformen. Sålunda lämnades t ex år 1954 dylik vård till 25 % av hela antalet hjälptagare. År 1960 omfattade denna hjälpform endast 4 % av samtliga hjälptagare. Bland de olika familjetyperna var denna hjälpform vanligast bland familjer utan barn, vilket givetvis sammanhänger med att dessa personer i genomsnitt är äldre. I nedanstående tablå redovisas de hjälpfall som fått vård på sjukvårdsanstalt fördelade efter olika kombinationer med andra hjälpformer.

	Antal hjälp- fall	därav, i enbart	%, med vård på sjukvårdsanstalt i kombination med				
			hjälp till uppehållet	annan hjälp	bägge des- sa former	till- hopa	
Landsbygd	55 320	2	1	1	1	5	
Städer	87 984	1	1	1	1	4	
Hela riket	143 304	2	1	1	1	4	

TAB H. HJALPFALLENS FÖRDELNING EFTER HJALPENS BESKAFFENHET INOM OLIKA FAMILJETYPEN

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par		Samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<u>Landsbygd</u>	13119	362	13547	5436	8563	14263	55290
Antal hjälpfall							
därav, i %, med							
a) enbart hjälp till uppehållet	48	59	62	73	55	63	59
b) enbart sjukhusvård	4	-	3	1	2	0	2
c) enbart annan hjälp	32	18	23	8	24	15	22
d) sjukhusvård + hjälp till uppehållet	1	-	1	1	1	0	1
e) sjukhusvård + annan hjälp	2	-	1	0	1	0	1
f) hjälp till uppehållet + annan hjälp	13	20	10	18	17	19	15
g) alla tre hjälpformer	1	3	0	0	1	1	1
<u>Städer</u>	26773	350	22437	12782	9484	16188	88014
Antal hjälpfall							
därav, i %, med							
a) enbart hjälp till uppehållet	68	77	63	80	57	70	68
b) enbart sjukhusvård	1	-	3	0	2	1	1
c) enbart annan hjälp	14	3	15	2	17	6	11
d) sjukhusvård + hjälp till uppehållet	1	1	1	0	1	0	1
e) sjukhusvård + annan hjälp	1	-	1	0	1	0	1
f) hjälp till uppehållet + annan hjälp	15	18	16	17	22	22	17
g) alla tre hjälpformer	1	1	1	0	1	1	1
<u>Hela riket</u>	39892	712	35984	18218	18047	30451	143304
Antal hjälpfall							
därav, i %, med							
a) enbart hjälp till uppehållet	61	69	62	78	56	67	64
b) enbart sjukhusvård	2	-	3	0	2	1	2
c) enbart annan hjälp	20	10	19	4	20	10	15
d) sjukhusvård + hjälp till uppehållet	1	1	1	0	1	0	1
e) sjukhusvård + annan hjälp	1	-	1	0	1	0	1
f) hjälp till uppehållet + annan hjälp	14	19	14	17	19	21	16
g) alla tre hjälpformer	1	2	0	0	1	1	1

Förekomsten av annan hjälp

Frekvensen av annan hjälp, enbart eller i kombination med andra hjälpformer, redovisas i nedanstående sammanställning.

Det relativa antalet hjälpfall, i vilka hjälp av denna art lämnats var i hela riket 33 %. Denna hjälpform förekommer något oftare på landsbygden (39 %) än i städerna (30 %). Fallen med annan hjälp var liksom de med sjukhusvård vanligast bland familjer utan barn. I de fall annan hjälp lämnats i kombination med sjukhusvård, har hjälpen i allmänhet bestått av utrustning för intagning på anstalt, utlägg för resor o dyl.

	Antal hjälp- fall	därav, i %, med annan hjälp enbart	i kombination med hjälp till uppehållet	sjukhus- vård	bägge des- sa former	till- hopa
Landsbygd	55 320	22	15	1	1	39
Städer	87 984	11	17	1	1	30
Hela riket	143 304	15	16	1	1	33

Förekomsten av borgen på lån

En nyhet i sociallagstiftningen var införandet av borgensinstitutet. I praxis hade redan tidigare på sina håll förekommit, att en fattigvårdsstyrelse, i stället för att själv ställa medel till förfogande t ex för inköp av en större arbetsmaskin, tecknat borgen på ett lån som var avsett att användas för ändamålet. Detta förfaringssätt blev nu lagfäst i den nya socialhjälpslagen. Sålunda må kommunens fullmäktige medge att socialnämnden tecknar borgen på lån för lämpliga ändamål, och fastställa det sammanlagda högsta belopp intill vilket socialnämnden medges rätt att teckna sådan borgen. Själva det belopp på vilket borgen tecknas skall givetvis ej redovisas som kontant socialhjälp, utan det är först då en socialnämnd nödgas inlösa en borgensförbindelse, som dessa utgifter av socialnämnden skall bokföras som understöd.

År 1960 lämnades borgen på lån i 328 fall. Av dessa hade 150 fått borgen enbart och 178 i kombination med annan hjälpform.

V. HJÄLP TILL UPPEHÄLLET

Antal hjälpfall

Hela antalet familjer som under 1960 av socialnämnderna lämnats hjälp till uppehållet, antingen kontant eller in natura, uppgick till 117 500. Detta innebär en minskning sedan föregående år med omkring 8 %. Förändringarna inom olika delar av riket framgår av tabell I. Vissa smärre skillnader kan konstateras i jämförelse med tabell A (sid 15), där totala antalet hjälpfall redovisats. På landsbygden har hela antalet hjälpfall minskat något mer än antalet fall med hjälp till uppehållet, medan förhållandet är det motsatta i städerna.

Även i fråga om fördelningen på familjetyper är skillnaderna obetydliga. Den största skillnaden konstateras på landsbygden för ensamma män utan barn, vilka omfattade 20 % av fallen med hjälp till uppehållet, men 24 % av samtliga hjälpfall, samt för gifta par med barn 29 respektive 26 %.

De till uppehållet hjälpta familjernas fördelning efter familjeföreståndarens ålder framgår av tabell K. På det hela taget skiljer sig inte heller åldersfördelningen i någon mer väsentlig grad från densamma inom hela socialhjälpssklientelet, som den framgick av tabell E.

De personer som fått hjälp till uppehållet är i genomsnitt något yngre än samtliga hjälpfall. Speciellt gäller detta de barnlösa familjetyperna. Av samtliga socialhjälpfall är 17 % över 67 år, av fallen med hjälp till uppehållet 12 %.

Antal hjälpta personer

Hela antalet personer som erhållit hjälp till uppehållet av socialnämnden utgjorde år 1960 259 700. Tabell L utvisar antalet vuxna män, kvinnor och barn som fått hjälp till uppehållet, totalt och i procent av samtliga hjälpta personer. Den relativa andelen personer som fått hjälp till uppehållet är högre i städerna (90 %) än på landsbygden (80 %). Denna differens är ungefär lika stor bland män, kvinnor och minderåriga barn.

	Antal fall som fått hjälp till uppehållet	därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män utan barn	med barn	ensamma kvinnor utan barn	med barn	gifta par utan barn	med barn
Landsbygd	41 435	20	1	24	12	15	29
Städer	76 044	30	1	24	16	10	20
Hela riket	117 479	26	1	24	15	12	23
D:o 1959	127 580	27	1	22	14	11	24

TAB I. ANTAL FALL SOM FÅTT HJÄLP TILL UPPEHÅLLET INOM OLIKA RIKSOMRÅDEN

	Antal hjälpta familjer		Förändring 1959 - 1960 i %
	1959	1960	
<u>Landsbygd</u>	44 065	41 435	- 6, 0
Mälardalen	8 375	7 650	- 8, 7
Östra Götaland	5 670	5 440	- 4, 1
Södra Götaland	5 010	4 640	- 7, 4
Bohuslän o Vänerlän	6 270	5 960	- 4, 9
Dalarna o nedre Norrland	11 620	11 000	- 5, 3
Övre Norrland	7 120	6 745	- 5, 3
<u>Städer</u>	83 515	76 045	- 8, 9
Stockholm	27 220	23 045	-15, 3
Göteborg	11 005	10 415	- 5, 4
Malmö	5 065	5 015	- 1, 0
Städer med 30000-100000 inv	19 230	18 955	- 1, 4
Städer med 10000- 30000 inv	16 610	14 620	-12, 0
Städer med under 10000 inv	4 385	3 995	- 8, 9
<u>Hela riket</u>	127 580	117 480	- 7, 9
därav familjer			
med barn	49 846	45 048	- 9, 6
utan barn	77 734	72 432	- 6, 8

I jämförelse med 1959 har antalet hjälpta män minskat med nära 11 %, antalet barn med 8 % samt antalet kvinnor med knappt 7 %.

Hjälpens varaktighet

Från socialnämnderna efterfrågas det antal kalendermånader under vilka hjälp till uppehållet av något slag lämnats till de redovisade familjerna. Denna redovisningsmetod har valts för att på ett enkelt sätt få en ungefärlig uppfattning om hjälpens varaktighet.

TAB K. FAMILJER SOM FÅTT HJÄLP TILL UPPEHÅLLET, FÖRDELADE EFTER FAMILJEFÖRESTÅNDARENS ÅLDER

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par		Samt- liga fa- miljer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<u>Landsbygd</u>							
Antal fall	8430	290	9795	4920	6150	11850	41435
därav, i %, med familjeförestånda- ren i åldern							
-15 år	1	-	0	0	-	-	0
16-29 "	22	5	7	25	2	13	13
30-39 "	13	9	3	28	4	31	16
40-49 "	14	38	6	27	9	30	18
50-59 "	17	40	23	18	24	19	20
60-66 "	14	7	28	2	27	5	15
67-74 "	9	2	16	0	19	1	9
75- "	10	-	17	0	15	0	8
<u>Städer</u>							
Antal fall	22415	362	18028	12211	7613	15415	76044
därav, i %, med familjeförestånda- ren i åldern							
-15 år	0	-	0	-	-	-	0
16-29 "	23	5	10	29	5	21	18
30-39 "	19	29	7	33	7	36	21
40-49 "	20	33	12	26	11	27	20
50-59 "	19	21	26	11	28	12	19
60-66 "	11	8	26	0	25	3	12
67-74 "	6	4	13	0	17	1	7
75- "	3	-	7	0	8	0	4
<u>Hela riket</u>							
Antal fall	30845	652	27823	17131	13763	27265	117479
därav, i %, med familjeförestånda- ren i åldern							
-15 år	0	-	0	0	-	-	0
16-29 "	22	5	9	28	4	17	17
30-39 "	17	20	5	32	5	34	19
40-49 "	18	35	10	26	10	29	19
50-59 "	18	29	25	13	26	15	19
60-66 "	12	7	27	1	26	4	13
67-74 "	7	3	14	0	18	1	7
75- "	5	-	11	0	11	0	5

TAB L. ANTAL PERSONER SOM FÅTT HJÄLP TILL UPPEHÅLLET, TOTALT OCH I PROCENT AV SAMTLIGA PERSONER MED SOCIALHJÄLP

	Totalt				I % av samtl redov personer			
	Vuxna män	kvinnor	Barn	Samt- liga	Vuxna män	kvinnor	Barn	Samt- liga
Landsbygd	26 720	32 715	42 080	101 515	74	79	86	80
Städer	45 805	53 262	59 111	158 178	86	88	96	90
Hela riket	72 525	85 977	101 191	259 693	81	84	91	86
D:o 1959	81 061	91 967	110 191	283 219	82	84	92	86

Hjälpfallen kan grovt uppdelas i två huvudgrupper, dels varaktiga (dvs sådana som i stort sett varat hela året) och dels tillfälliga (sådana med hjälp under en eller ett par månader). Emellertid erbjuder det rätt stora svårigheter att inom ramen för en årsredovisning tillfredsställande göra en sådan avgränsning, framför allt därför att hjälpen många gånger kan vara utsträckt över flera år eller visserligen årligen återkommande men med avbrott av varierande längd. Dessutom kan hjälptider på några få månader utgöra början eller slutet av betydligt längre perioder, som sträcker sig över ett årsskifte.

Hjälpfallens fördelning efter hjälpens varaktighet på landsbygd och i städer samt efter familjeföreståndarens ålder framgår av tabell M. Den vanligaste understödstiden var på landsbygden såväl 1 månad som 12 månader (de förstnämnda omfattade 29 % och de sistnämnda 24 % av fallen). I städerna däremot dominerar helt de kortvariga fallen. Här har nämligen 54 % av alla hjälpfall haft hjälp högst tre månader och endast 14 % under 12 månader. Såväl i de yngsta som de äldsta åldersgrupperna är de tillfälliga fallen (dvs de med en varaktighet av högst en månad) vanligast. Särskilt i åldern under 30 år förekommer rätt få långvariga fall. I åldern 50-66 år har däremot något fler av fallen varat i 12 månader (26 %) än i högst en månad (23 %).

Skillnaden mellan olika familjetyper med avseende på den tid som hjälpen varat, framgår av tabell N på sid 38 där hjälpens genomsnittliga varaktighet redovisas. Såväl i städerna som på landsbygden har ensamma kvinnor den längsta genomsnittliga understödstiden.

Hur hjälpfallen inom olika familjetyper fördelar sig efter varaktigheten framgår även av diagrammet på sid 40.

I jämförelse med 1959 har inga nämnvärda förändringar i varaktigheten av hjälpen till uppehållet förekommit. Fortfarande är varaktigheten större på landsbygden (5,4 månader) än i städerna (4,7 månader).

TAB M. FAMILJER SOM FÅTT HJÄLP TILL UPPEHÅLLET, FÖRDELADE
EFTER DET ANTAL KALENDERMÅNADER UNDER VILKA DYLIK HJÄLP
UTGÅTT SAMT FAMILJEFÖRESTÅNDARENS ÅLDER

	Antal fall, i %, med hjälp under nedanstående antal kalendermånader							Antal månader i medel- tal
	1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12	
<u>Landsbygd</u>								
Antal hjälpfall	29	21	10	8	4	4	24	5,4
därav med familjeföre- ståndaren i åldern								
-15 år	(40)	(20)	(7)	-	-	(7)	(27)	(5,0)
16-29 "	42	25	12	7	3	3	9	3,6
30-39 "	34	24	13	7	3	3	15	4,4
40-49 "	30	22	10	8	4	3	24	5,3
50-59 "	23	19	9	9	6	4	30	6,2
60-66 "	20	19	8	7	5	6	36	6,7
67-74 "	26	18	10	9	6	3	27	5,8
75- "	27	18	10	7	4	3	31	6,0
<u>Städer</u>								
Antal hjälpfall	30	24	12	8	6	6	14	3,6
därav med familjeföre- ståndaren i åldern								
-15 år	..	-	-	-	-	-	..	..
16-29 "	40	29	11	6	5	5	5	2,8
30-39 "	31	26	13	8	6	5	11	3,3
40-49 "	28	26	13	8	5	6	14	3,5
50-59 "	24	22	12	8	6	7	20	4,1
60-66 "	22	19	11	8	7	8	26	4,5
67-74 "	34	22	11	8	5	6	15	3,2
75- "	40	20	7	6	4	4	19	3,3
<u>Hela riket</u>								
Antal hjälpfall	30	23	11	8	5	5	18	4,2
därav med familjeföre- ståndaren i åldern								
-15 år	(42)	(18)	(6)	-	-	(6)	(29)	(4,6)
16-29 "	40	28	11	7	4	4	6	3,0
30-39 "	32	26	13	8	5	5	12	3,6
40-49 "	29	24	12	8	5	5	17	4,1
50-59 "	24	21	11	8	6	6	24	4,9
60-66 "	21	19	10	7	6	7	30	5,4
67-74 "	31	20	11	8	5	5	20	4,3
75- "	33	19	9	6	4	3	26	4,8

TAB N. FAMILJER SOM FÅTT HJÄLP TILL UPPEHÅLLET, FÖRDELADE
EFTER FAMILJETYP SAMT DET ANTAL KALENDERMÅNADER UNDER
VILKA DYLIK HJÄLP UTGÅTT

	Samt- liga hjälp- fall	därav, i %, med hjälp under nedanstående antal kalendermånader						
		1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12
<u>Landsbygd</u>	41 435	29	21	10	8	4	4	24
Antal hjälpfall								
därav								
ensamma män utan barn	8 430	40	24	9	5	3	2	17
ensamma män med barn	290	28	14	15	9	2	2	31
ensamma kvinnor utan barn	9 795	23	18	8	8	6	6	32
ensamma kvinnor med barn	4 920	21	17	11	8	5	6	32
gifta par utan barn	6 150	26	21	11	8	5	3	27
gifta par med barn	11 850	31	23	12	10	3	3	19
<u>Städer</u>	76 044	30	25	12	8	6	6	14
Antal hjälpfall								
därav								
ensamma män utan barn	22 415	41	27	11	6	4	3	7
ensamma män med barn	362	17	38	20	4	4	5	13
ensamma kvinnor utan barn	18 028	25	20	11	7	6	8	24
ensamma kvinnor med barn	12 211	21	21	11	9	8	9	21
gifta par utan barn	7 613	32	24	11	8	5	6	13
gifta par med barn	15 415	27	28	15	9	7	5	9
<u>Hela riket</u>	117 479	30	23	11	8	5	5	18
Antal hjälpfall								
därav								
ensamma män utan barn	30 845	41	26	10	6	4	3	10
ensamma män med barn	652	21	27	18	6	3	3	21
ensamma kvinnor utan barn	27 823	24	19	10	7	6	7	27
ensamma kvinnor med barn	17 131	21	20	11	9	7	8	25
gifta par utan barn	13 763	29	23	11	8	5	5	19
gifta par med barn	27 265	29	26	14	9	5	4	13

	Antal kalendermånader, som hjälp till uppehållet varat		
	Lands- bygd	Stä- der	Hela riket
Ensamma män			
utan barn	4, 2	3, 5	3, 7
med "	5, 9	4, 6	5, 1
Ensamma kvinnor			
utan barn	6, 5	5, 8	6, 1
med "	6, 5	5, 9	6, 1
Gifta par utan barn	5, 7	4, 6	5, 1
" " med "	4, 8	4, 4	4, 5
Samtliga familjer	5, 4	4, 7	5, 0

Hur varaktigheten av hjälpen till uppehållet fördelar sig inom olika familjetyper framgår av tabell N. Två tredjedelar av de ensamma männen hade uppburit hjälp i högst tre månader. För kvinnorna däremot redovisas långvariga fall i betydligt större utsträckning än för männen. Dessa tendenser är genomgående på såväl landsbygden som i städerna. De varaktiga fallen är betydligt vanligare på landsbygden än i städerna och detta gäller samtliga familjetyper.

Värdet av hjälpen till uppehållet

För socialhjälp till uppehållet utbetalade socialnämnderna i hela riket 104, 1 milj kr, vilket är cirka 8 % mindre än under 1959. På landsbygden var värdet 32, 7 milj kr och i städerna 71, 4 milj kr.

Det genomsnittliga värdet per hjälpfall och understöds månad uppgick till 178 kr. De genomsnittliga beloppen för olika typer av familjer på landsbygden och i städerna framgår av tabell O. Skillnaden i medelbelopp mellan landsbygd och städer är, liksom tidigare år, rätt stor. Främhållas må dock att i de redovisade beloppen ingår det uppskattade värdet av naturaförmåner. Visserligen har troligen omfattningen av socialnämndernas hjälp in natura minskat, men förekommer fortfarande speciellt på landsbygden. Dessa förmåner torde ofta ha taxerats rätt lågt. Bl a av denna orsak är de redovisade medelbeloppen på landsbygden och i städerna inte fullt jämförbara. I 14 § socialhjälpslagen stadgas, att socialhjälpen bör lämnas i form av kontant understöd, såvida inte hjälpbehovets art föranleder till annat eller att anledning finns att anta att dylikt understöd inte kommer till gehörig användning. Rätt vanligt är t ex att socialnämnderna lämnar matanvisningar i stället för kontanta medel till mat. En hjälpsökande kan ävenledes få anvisning till inköp av kläder eller matvaror i en viss affär och hyra kan socialnämnden betala direkt till hyresvärden.

TAB O. VÄRDET AV HJÄLPEN TILL UPPEHALLET I KRONOR PER MÅNAD FÖR OLIKA FAMILJETYPER

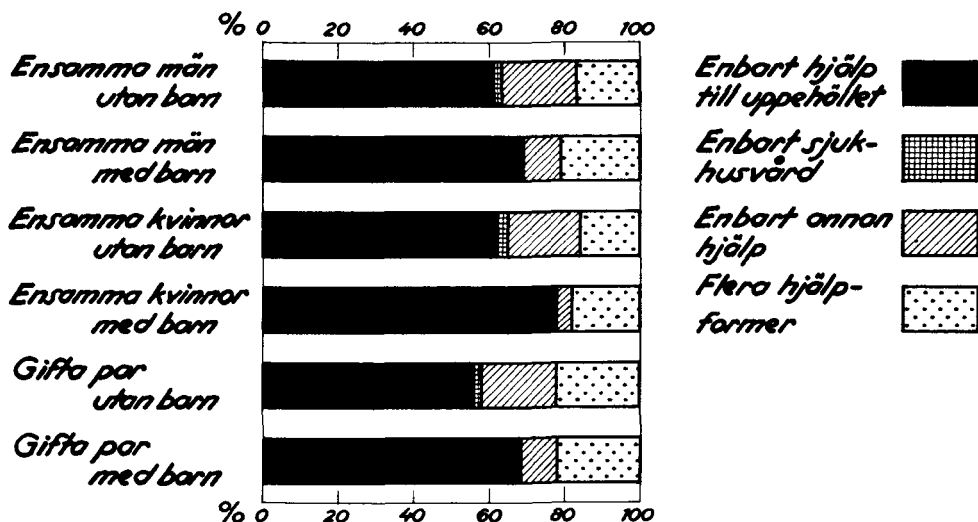
	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par		Samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
Landsbygd	101	170	100	182	121	201	141
Städer	146	216	171	258	170	261	200
Hela riket	132	192	144	235	146	234	178
D:o 1959	129	198	142	224	142	237	176

Inom samtliga familjetyper är det genomsnittliga hjälpbeloppet högre i städerna än på landsbygden. Genomsnittsbeloppet är 42 % högre i städerna än på landsbygden. Störst är denna differens bland ensamma kvinnor utan barn med 71 % högre genomsnittsbelopp i städerna än på landsbygden, medan den minsta skillnaden föreligger för ensamma män med barn, med 27 %.

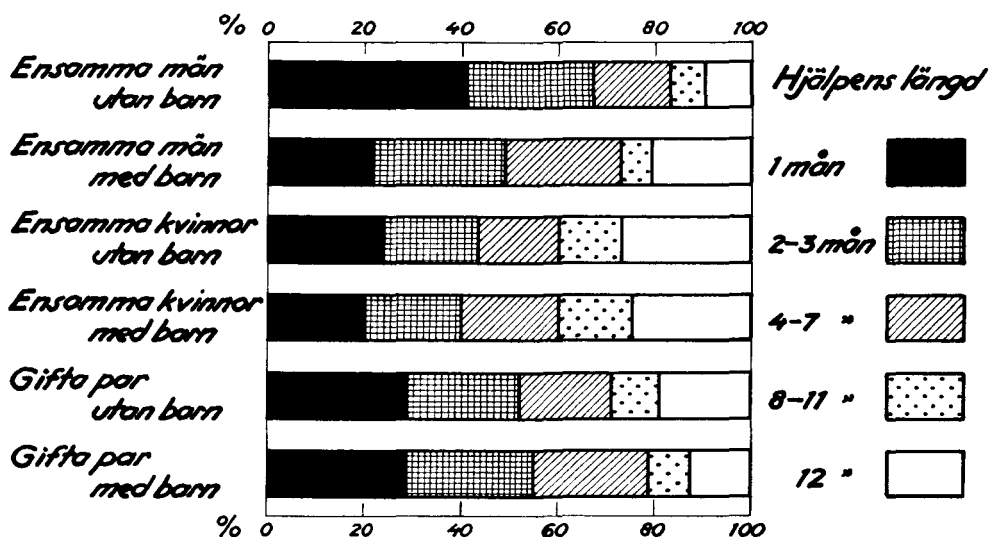
För olika familjetyper ligger understödsbeloppen på rätt olika nivå. Barnfamiljerna har i genomsnitt fått något högre bidrag än övriga, vilket givetvis sammanhänger med deras större försörjningsbörda. Hjälpen storlek är mycket skiftande från fall till fall, vilket ligger i socialhjälpen natur av fri behovsprövning.

Det bör observeras att de här redovisade beloppen på intet sätt utgör något exakt mått på vad de hjälpta familjerna har att leva av. Socialhjälpen är ju i många fall endast ett tillskott till en familjs övriga inkomster.

HJÄLPFALLENS FÖRDELNING PÅ OLIKA HJÄLP-FORMER FÖR OLIKA FAMILJETYPER

VARAKTIGHETEN AV FALLEN MED HJÄLP TILL UPPEHÄLLET INOM OLIKA FAMILJETYPER

VI. VÅRD PÅ SJUKVÅRDSANSTALT

Antal vårdtagare m m

Antal hjälptagare som på socialnämndens bekostnad erhållit vård på sjukhus uppgick år 1960 till 5 630. Deras fördelning på män, kvinnor och barn samt på olika lokala områden framgår av tabell P, i vilken även förändringarna sedan föregående år redovisas. Antalet av socialhjälpens understödda vårdtagare på sjukvårdsanstalt har sedan 1955 års sjukförsäkringsreform sjunkit mycket kraftigt, och denna nedgång har fortsatt även 1960, då antalet fall var 33 % lägre än 1959. Sedan 1954, året före sjukförsäkringsreformen, har antalet personer minskat från 38 320 till 5 630, dvs med 85 %.

Nedgången sedan 1959 har varit betydligt större på landsbygden (48 %) än i städerna (14 %). Antalet vårdtagare på sjukvårdsanstalt åren 1959 och 1960 fördelade på vuxna män, vuxna kvinnor samt barn under 16 år framgår av följande tablå.

	Antal vårdtagare på sjukvårdsanstalt		Förändring i %
	1959	1960	
Landsbygd			
män	2 545	1 235	-51,5
kvinnor	2 065	1 115	-46,0
barn	110	120	+ 9,1
Städer			
män	1 755	1 570	-10,5
kvinnor	1 890	1 551	-17,9
barn	45	41	- 8,9
Hela riket			
män	4 300	2 805	-34,8
kvinnor	3 955	2 666	-32,6
barn	155	161	+ 3,9
Samtliga personer	8 410	5 632	-33,0

De familjer som under 1960 erhållit socialnämndens hjälp till vård på sjukvårdsanstalt för någon eller några familjemedlemmar fördelar sig efter olika familjetyper på sätt som framgår av följande sammanställning. Denna fördelning skiljer sig något från motsvarande för samtliga socialhjälpfall. Ensamma kvinnor utan barn förekommer oftare i den förstnämnda gruppen (35 %) än bland samtliga hjälpfall (25 %), liksom fallet är för ensamma män utan barn (35 resp 28 %). För familjetyperna gifta par med barn redovisas däremot betydligt lägre andel i sjukvårdsklientelet (11 %), än bland samtliga socialhjälpfall (21 %). Det är framför allt föräldrarnas sjukdom, som föran-

	Antal fall som fått vård på sjukhus	därav, i %, tillhörande familjetypen					
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par	
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn
Landsbygd	2 435	37	0	31	4	16	13
Städer	3 134	34	0	39	3	15	10
Hela riket	5 569	35	0	35	4	15	11
D:o 1959	8 355	39	0	37	3	13	8

TAB P. ANTAL VÅRDTAGARE PÅ SJUKVÅRDSANSTALT FÖRDELADE PÅ MÄN, KVINNOR, OCH BARN INOM OLIKA RIKSOMRÅDEN

	Vårdtagare				Förändring sedan 1959	
	Antal	därav, i %,			antal	i %
		män	kvinnor	barn		
<u>Landsbygd</u>	2 470	50	45	5	- 2 250	-47, 7
Mälarlän	420	48	52	-	- 260	-38, 2
Östra Götaland	560	48	45	7	- 425	-43, 1
Södra Götaland	260	42	48	10	- 310	-54, 4
Bohuslän och Vänern	640	57	39	4	- 600	-48, 4
Dalarna och nedre Norrland	410	51	42	7	- 465	-53, 1
Övre Norrland	180	44	56	-	- 190	-51, 4
<u>Städer</u>	3 162	50	49	1	- 530	-14, 4
Stockholm	1 192	42	57	1	+ 420	+54, 4
Göteborg	175	66	34	-	- 100	-36, 4
Malmö	50	60	30	10	- 155	-75, 6
Städer med 30000-100000 inv	880	50	49	1	- 205	-18, 9
Städer med 10000-30000 inv	620	56	43	1	- 360	-36, 7
Städer med under 10000 inv	245	57	41	2	- 130	-34, 7
<u>Hela riket</u>	5 632	50	47	3	- 2 780	-33, 0
D:o 1959	8 410	51	47	2	- 1 999	-19, 2

lett barnfamiljerna att anlita socialhjälp. Jämfört med 1959 har inga större förändringar förekommit. Andelen ensamma män utan barn företer dock en mindre minskning sedan 1959 (från 39 till 35 %), medan andelen gifta par med barn ökat något från 8 till 11 %.

Vårdfallens fördelning efter familjeföreståndarens ålder redovisas i följande tablå.

	Antal fall som fått vård på sjukhus	därav, i %, med familjeföreståndaren i åldern							
		- 15 år	16 - 29 år	30 - 39 år	40 - 49 år	50 - 59 år	60 - 66 år	67 - 74 år	75 - år
Landsbygd	2 435	1	12	10	16	21	12	12	16
Städer	3 134	-	12	12	16	19	11	12	18
Hela riket	5 569	0	12	11	16	20	12	12	17
D:o 1959	8 355	0	10	12	17	20	12	13	15

Före sjukförsäkringsreformen kunde man konstatera en rätt stark överrepresentation av de arbetsföra åldrarna bland dem som fått vård på sjukvårdsanstalt i jämförelse med hela hjälpklientelet. Denna har nu försvunnit och för 1960 redovisas en något lägre andel bland sjukvårdsfallen i åldrarna under 60 år (59 %), än bland samtliga hjälpfall (71 %).

Antal vård dagar och vårdens värde

Socialnämnderna tillfrågades om vem eller vilka i den hjälpta familjen som fått vård på sjukhus. Då det endast i ett fåtal fall förekommit att flera personer i en familj fått sådan hjälp, redovisas i nedanstående tabell endast ensamma vårdtagare. Den genomsnittliga vårdtiden för dessa hjälptagare uppgick till 152 dagar (på landsbygden 171 dagar, i städerna 137 dagar). Detta innebär en kraftig minskning av vårdtiden sedan år 1959, då motsvarande tal var resp 198, 235 och 152. Det är de varaktiga fallen som minskat mest sedan föregående år, och framför allt på landsbygden är denna nedgång rätt kraftig.

Det klientel som av socialnämnderna fått vård på sjukvårdsanstalt är rätt ojämnt fördelat i fråga om vårdtidens längd. Liksom i fråga om dem som fått hjälp till uppehållet, kan vårdtagarna i stort sett uppdelas i två kategorier, dels tillfälliga, dels varaktiga vårdfall. Drygt hälften av sjukvårdsfallen hade erhållit vård under kortare tid än tre månader, medan en fjärdedel hade vistats på sjukvårdsanstalt under hela året.

Det råder en viss skillnad mellan sjukvårdsfallens genomsnittliga varaktighet på landsbygden och i städerna. De långvariga fallen är relativt sett fler på landsbygden än i städerna, medan förhållandet är det motsatta i fråga om de tillfälliga fallen.

	Antal ensamma vårdtagare som fått vård på sjukhus	därav, i %, med en vårdtid av nedanstående antal dagar					Medeltal vård- dagar
		1- 89	90- 179	180- 269	270- 359	360- 449	
Landsbygd	2 395	44	13	8	7	28	171
Städer	3 106	58	10	5	4	23	137
Hela riket	5 501	52	11	7	5	25	152
D:o 1959	8 290	38	12	6	7	37	198

Det totala värdet av den hjälp som socialnämnderna bekostade för vård på sjukvårdsanstalt uppgick till cirka 8,8 milj kr, vilket innebär en minskning med 2,8 milj kr (24 %) i jämförelse med 1959. På landsbygden var kostnaden 3,4 milj kr, mot 6,6 ett år tidigare och i städerna 5,4 milj kr (5,0).

I allmänhet är kostnaderna beräknade med utgångspunkt från de låga avgifter som socialnämnderna erlägger till länslasarett eller andra allmänna sjukvårdsinrättningar, t ex sinnes- eller kronikersjukhus. Den genomsnittliga kostnaden per vård dag uppgick år 1960 till 10,47 kr; detta innebär en kraftig ökning sedan föregående år, då genomsnittskostnaden var 7,05 kr.

VII. ANNAN HJÄLP

Antal hjälpfall

Antal hjälpfall som under 1960 åtnjutit hjälp av socialnämnden i annan form än till uppehållet eller sjukhusvård (t ex till inackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor, kostnader för yrkesutbildning, tandvård, läkarvård, begravningskostnader) var inalles 47 700. Detta innebär en minskning sedan 1959 med inemot 2 %.

På grund av ändrade redovisningsprinciper i samband med omläggningen av socialhjälpstatistiken år 1957 har annan hjälp numera en betydligt större omfattning än tidigare.

Dessa hjälpfalls fördelning efter familjetyp samt om hjälpen utgått enbart eller i kombination med sjukhusvård eller hjälp till uppehållet framgår av tabell Q.

Några mer betydande skillnader gentemot fördelningen av samtliga hjälpfall förekommer inte. Ensamma kvinnor med barn är något färre och gifta par utan barn något fler bland dem som fått annan hjälp än bland samtliga hjälptagare. I jämförelse med 1959 föreligger inga nämnvärda skillnader i fördelningen efter familjetyp.

Antal personer som fått annan hjälp

I vissa fall har annan hjälp utgått till mer än en person i samma familj. Hela antalet hjälpta personer uppgick till 59 260. Antalet hjälpta personer har sedan 1959 minskat med 2 %. Hur de hjälpta personerna fördelar sig på män, kvinnor och barn inom olika riksområden på landsbygden samt inom städer av olika storlek framgår av tabell R.

Fördelningen ger en helt annan bild än t ex i fråga om sjukhusvården, främst genom att den relativa andelen barn som fått annan hjälp utgör 15 %, men endast 3 % bland sjukhusfallen. Framför allt på landsbygden har rätt många barn kommit i åtnjutande av annan hjälp. Göteborg skiljer sig markant från övriga delar av riket genom att inte mindre än 82 % av alla hjälpta personer är män.

Hjälpens värde

Hela värdet av den hjälp som redovisats under rubriken annan hjälp, uppgick till 12,5 milj kr, vilket innebär en ökning med 8 % i jämförelse med 1959.

TAB Q. ANTAL HJÄLPFALL MED ANNAN HJÄLP INOM OLIKA FAMILJE-
TYPER SAMT HJÄLPENS GENOMSNITTLIGA VÄRDE

	Antal fall	därav, i %, tillhörande familjetypen						Hjälpens värde per fall och år ¹⁾
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par		
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<u>Enbart annan hjälp</u>								
Landsbygd	12 070	35	1	26	3	17	18	335
Städer	9 999	36	0	35	3	16	10	264
Hela riket	22 069	36	0	30	3	16	14	304
<u>Annan hjälp i kom- bination med hjälp till uppehållet el- ler sjukhusvistelse</u>								
Landsbygd	9 155	23	1	17	11	17	32	314
Städer	16 472	26	0	24	13	13	23	193
Hela riket	25 627	25	1	22	12	15	26	238
<u>Samtliga hjälpfall</u>								
Landsbygd	21 225	30	1	22	7	17	24	326
Städer	26 471	30	0	28	9	14	18	220
Hela riket	47 696	30	0	26	8	16	21	268
D:o 1959	48 600	30	1	25	9	15	21	236

1) Utom Stockholms stad

De genomsnittliga belopp som lämnats per hjälpfall redovisas i tabell Q. Beloppen är genomgående betydligt högre på landsbygden än i städerna. Sedan föregående år har genomsnittsbeloppet ökat för såväl de fall som fått enbart annan hjälp som för de fall där annan hjälp lämnats i kombination med annan hjälpform. Störst är denna ökning för de förstnämnda fallen i städerna (26 %)

TAB R. ANTAL PERSONER SOM FÅTT ANNAN HJÄLP FÖRDELADE PÅ
MÄN, KVINNOR OCH BARN INOM OLIKA RIKSOMRÅDEN

	Hjälptagare med annan hjälp			
	Antal	därav, i %,		barn
		män	kvinnor	
<u>Landsbygd</u>	27 570	45	37	18
Mälardalen	5 030	45	39	16
Östra Götaland	3 990	46	32	22
Södra Götaland	2 775	39	37	24
Bohuslän och Västergötland	4 090	44	38	18
Dalarna och nedre Norrland	8 015	45	38	17
Övre Norrland	3 670	51	32	17
 <u>Städer</u>	 31 690	 45	 44	 11
Stockholm	1 470	49	45	6
Göteborg	760	82	17	1
Malmö	1 520	47	47	6
Städer med 30000-100000 inv	14 585	41	45	14
Städer med 10000-30000 inv	10 600	46	44	10
Städer med under 10000 inv	2 755	45	39	16
 <u>Hela riket</u>	 59 260	 45	 40	 15
D:o 1959	60 450	45	40	15

VIII. BORGEN PÅ LÅN

Som tidigare framhållits, innehåller 1956 års socialhjälpslag ett nytt slag av hjälp, nämligen i form av tecknad borgen på lån. Hittills har denna hjälpform ännu inte fått någon större omfattning. Redovisningen har även på en del håll varit bristfällig.

I efterföljande tablå redovisas det antal fall som av socialnämnderna fått borgen på lån, dels enbart, dels i kombination med annan hjälpform.

Det är mest gifta par med barn som fått borgen på lån; 57 % av samtliga fall tillhör denna familjetyp. Genomsnittsbeloppet uppgår till 5 742 kr på landsbygden, till 4 317 kr i städerna samt till 5 251 kr i hela riket.

Av lånen avsåg 113, dvs 34 % av samtliga, högre belopp än 5 000 kr och 60 belopp på mellan 3 000 och 5 000 kr. Lägre belopp än 1 000 kr förekom i 27 fall; av dessa avsåg 10 belopp som understeg 500 kr. Inalles tecknades borgen på lån till ett värde av 1,7 milj kr.

I jämförelse med 1959 innebär ovan nämnda uppgifter en minskning av antalet fall med tecknad borgen (7 %), medan lånens totala värde ökat med 29 %. Påpekas bör emellertid att siffrorna för år 1960 har grundats på hela primärmaterialet, men för tidigare år på urvalsundersökningen.

	Antal fall som fått borgen på lån			Lånens värde kr
	enbart	i kombina- tion med annan hjälp- form	tillhopa	
Landsbygd	94	121	215	1 234 545
Städer	56	57	113	487 804
Hela riket	150	178	328	1 722 349

IX. SOCIALHJÄLPENS TOTALA VÄRDE

I det föregående har särskilda uppgifter redovisats om värdet av den socialhjälp som lämnats i form av hjälp till uppehållet, vård på sjukvårdsanstalt eller annan hjälp. En sammanfattning härav lämnas i nedanstående tablå. De belopp för vilka socialnämnderna tecknat borgen på lån har icke medräknats.

Hjälpens värde redovisas här brutto, vilket innebär att den ersättning som kommunerna erhållit för lämnad vård ej har avdragits. Det kan antingen vara återbetald socialhjälp från hjälptagaren själv, t ex i form av folkpension som kommunens socialnämnd uppburit, eller från annat håll t ex landsting eller från andra kommuner.

Hjälpens värde i milj kr	Hjälp till uppe- hållet	Vård på sjuk- vårds- anstalt	Annan hjälp	Samt- liga hjälp- former
Landsbygd	32, 7	3, 4	6, 8	42, 9
Städer	71, 4	5, 4	5, 7	82, 5
Hela riket 1960	104, 1	8, 8	12, 5	125, 4
1959	112, 6	11, 6	11, 6	135, 8

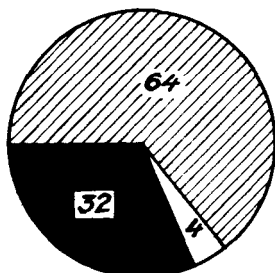
I %				
Landsbygd	76	8	16	100
Städer	86	7	7	100
Hela riket 1960	83	7	10	100
1959	83	9	8	100

Det totala värdet av den hjälp i olika former som lämnats av socialnämnderna under 1960 uppgick till 125 milj kr, vilket sedan närmast föregående år innebär en minskning med 10 milj kr (8 %). På landsbygden var nedgången 10 % och i städerna 7 %. Den relativa fördelningen av totalkostnaden på olika hjälpformer är i stort sett densamma som föregående år.

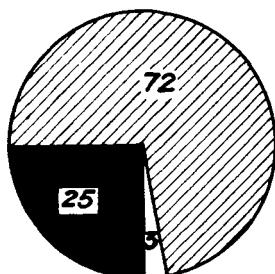
Tabell S utvisar socialhjälpens genomsnittliga värde per hjälpfall för olika familjetyper och hjälpformer. I genomsnitt uppgick hjälpens värde till 875 (1959:873) kr per fall, på landsbygden 758 (791) kr och i städerna 948 (925). Skillnaderna i medelbeloppen var dock rätt stora mellan olika familjetyper. Största genomsnittsbeloppet har lämnats till ensamma kvinnor med barn vilka i genomsnitt fått 1 418 kr per hjälpfall. Genomsnittsbeloppen varierar även rätt mycket mellan olika hjälpformer. För vård på sjukvårdsanstalt har i genomsnitt lämnats 1 580 kr per fall, för hjälp till uppehållet 882 kr samt för annan hjälp endast 271 kr. Den relativa fördelningen av värdet av socialhjälpens på olika hjälpformer belyses även av diagrammet på sid 50.

OMFATTNINGEN OCH VÄRDET AV OLIKA FORMER AV SOCIALHJÄLP (i %)

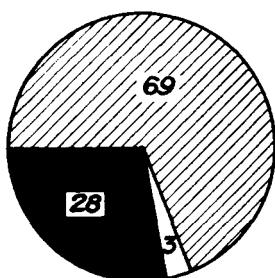
Antal hjälpfall
Landsbygd

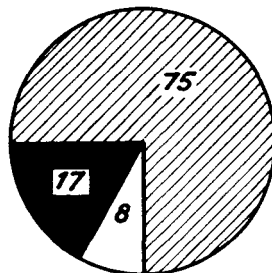
Städer

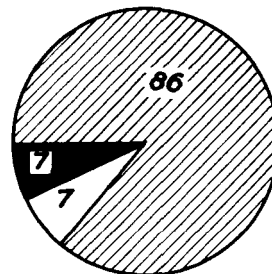
Hela riket

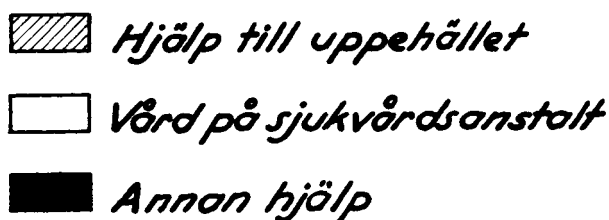
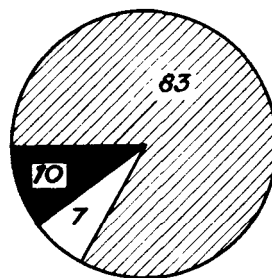
Hjälpens värde
Landsbygd

Städer

Hela riket

TAB S. HJÄLPENS GENOMSNITTLIGA VÄRDE FÖR OLIKA FAMILJE-
TYPER OCH HJÄLPFORMER

Hjälpens värde per hjälpfall och år, kr				
	Hjälp till uppehållet	Vård på sjuk- vårdsanstalt	Annan hjälp	Samtliga hjälpformer
<u>Landsbygd</u>				
Ensamma män utan barn	426	1 788	319	539
" " med "	999	9	530	1 033
" kvinnor utan barn	647	1 674	241	641
" " med "	1 183	243	295	1 159
Gifta par utan barn	687	758	301	666
" " med "	959	690	435	972
Samtliga hjälptagare	764	1 386	326	758
<u>Städer</u>				
Ensamma män utan barn	509	1 705	189	551
" " med "	983	727	235	1 024
" kvinnor utan barn	998	2 562	208	1 014
" " med "	1 529	1 082	165	1 529
Gifta par utan barn	777	574	268	760
" " med "	1 144	492	315	1 163
Samtliga hjälptagare	947	1 730	226	948
<u>Hela riket</u>				
Ensamma män utan barn	486	1 743	247	547
" " med "	990	349	425	1 028
" kvinnor utan barn	875	2 222	221	873
" " med "	1 430	693	212	1 418
Gifta par utan barn	737	658	284	715
" " med "	1 064	592	376	1 075
Samtliga hjälptagare	882	1 580	271	875

År	Socialhjälpens värde (i milj kr) för				D:o i 1949 års penning- värde
	Hjälp till uppe- hållet	Vård på sjuk- vårds- anstalt	Annan hjälp	Samt- liga hjälp- former	
1949	49,4	17,8	4,7	71,9	71,9
1950	54,5	16,5	5,2	76,2	75,4
1951	60,5	18,3	5,6	84,4	72,1
1952	70,5	22,5	6,1	99,1	78,7
1953	80,3	21,7	6,6	108,6	84,8
1954	87,0	21,7	6,5	115,2	89,3
1955	76,5	16,5	7,1	100,1	75,3
1956	85,2	13,5	7,0	105,7	76,0
1957	97,2	12,2	10,2	119,6	82,5
1958	108,6	10,4	10,9	129,9	85,5
1959	112,6	11,6	11,6	135,8	88,8
1960	104,1	8,8	12,5	125,4	78,9

Slutligen lämnas i ovanstående tablå en översikt av kostnaden för socialhjälpen (före 1957 fattigvården) under de senaste åren. Omräknat till enhetligt penningvärde ligger kostnaderna för år 1960 10 % högre än för år 1949.

X. ÅLDERDOMSHEMMEN UNDER 1960

För att få ett underlag för den omdaning som 1947 års ålderdomshemsreform syftade till, gjorde socialstyrelsen under våren 1950 en undersökning om förhållandena på de kommunala ålderdomshemmen i riket med utförliga uppgifter dels om anstalterna (deras ålder, platsantal, beläggning, driftkostnader m m), dels om pensionärerna (deras kön, ålder, hälsotillstånd, civilstånd, behov av vård på specialanstalter m m). Förhållandena vid ålderdomshemmen skulle, enligt den plan som framlades i samband med ovanstående undersökning, följas kontinuerligt. Sålunda insamlas i regel varje år vissa uppgifter om antalet hem, vårdplatser och vårdtagare samt dessutom ytterligare uppgifter av speciellt intresse. Den översikt av ålderdomshemmen under 1960 som här redovisas omfattar sålunda, utöver dessa allmänna uppgifter, vissa siffror om hobbyverksamheten samt en redogörelse över hemmens driftkostnader.

Antal ålderdomshem och platsutrymmet

Den 31 december 1960 fanns 1 350 ålderdomshem som var i bruk. Av dessa låg 1 161 på landsbygden och 189 i städerna. I jämförelse med den närmast föregående undersökningen, som avsåg år 1958, innebär detta en minskning med 13 hem. Antalet vårdplatser har däremot ökat med 1 889 till 42 274 platser. Ålderdomshem, drivna av kommunalförbund, som tidigare speciellt förekom i län med många små kommuner, har nu i det närmaste försvunnit, sedan kommunerna efter 1952 års kommunreform blivit större och förutsättningar skapats för att de skall kunna driva ålderdomshem i egen regi.

En viss förändring i definitionen av begreppet ålderdomshem infördes år 1951. De städer som inte deltar i landsting och som själva har att ombesörja sjukvård av allehanda slag, driver (med undantag för Göteborgs stad) sjukavdelningar för såväl mentalsjuka som långvarigt sjuka i anslutning till sina ålderdomshem eller separat, men i socialnämndens regi. Dessa avdelningar har före år 1951 alltid redovisats som ålderdomshem; numera medtas de ej i statistiken över ålderdomshemmen utan betraktas som självständiga sjukvårdsanstalter.

Avdelningarna för mentalsjuka och långvarigt sjuka står under medicinalstyrelsens tillsyn. I samband med att den nya sjukhuslagen trädde i kraft den 1 januari 1960 blev sådana avdelningar inom ålderdomshemmen, som enbart används för vård av långvarigt sjuka efter vederbörlig anmälan uppförda i medicinalstyrelsens sjukhusregister. Denna registrering har medfört, att antalet här redovisade platser på dessa avdelningar, tidigare benämnda kronikeravdelningar, ökat något sedan år 1958 (4 %).

TAB T. ANTAL ÅLDERDOMSHEM VID SLUTET AV ÅR 1960 INOM OLIKA
STORLEKSGRUPPER SAMT ANTAL PLATSER, LÄNSVIS

Län	Antal ålder- doms- hem	därav med nedanstående antal platser						Summa platser den 31/12 1960
		- 15	16- 20	21- 30	31- 50	51- 100	101-	
Stockholms stad	9	-	1	-	-	3	5	3 001
Stockholms län	78	18	23	16	15	3	3	2 194
Uppsala "	31	7	6	9	6	2	1	1 044
Södermanlands "	60	19	13	11	11	3	3	1 781
Ostergötlands "	86	28	19	21	11	5	2	2 321
Jönköpings "	72	43	11	8	8	1	1	1 362
Kronobergs "	53	17	11	16	8	-	1	1 218
Kalmar "	70	15	20	17	15	2	1	1 798
Gotlands "	11	2	2	3	3	1	-	304
Blekinge "	26	1	5	10	7	2	1	873
Kristianstads "	66	22	15	14	11	4	-	1 591
Malmöhus "	91	28	23	19	11	7	3	2 747
Hallands "	46	18	8	14	3	2	1	1 102
Göteborgs o Bohus "	64	23	11	10	10	7	3	2 648
Älvsborgs "	96	33	23	19	17	3	1	2 363
Skaraborgs "	77	32	6	21	12	6	-	1 867
Värmlands "	74	22	13	13	20	6	-	2 085
Örebro "	52	14	13	11	5	7	2	1 574
Västmanlands "	43	15	6	7	10	4	1	1 431
Kopparbergs "	43	6	7	11	12	7	-	1 494
Gävleborgs "	42	4	6	6	13	12	1	1 799
Västernorrlands "	58	8	10	9	18	11	2	2 289
Jämtlands "	37	8	10	11	5	3	-	900
Västerbottens "	37	2	4	8	16	7	-	1 418
Norrbottnens "	28	1	5	5	10	7	-	1 070
Summa	1 350	386	271	289	257	115	32	42 274
Därav: landsbygd	1 161	369	254	265	226	47	-	27 226
städer	189	17	17	24	31	68	32	15 048

I efterföljande sammanställning redovisas förändringarna i plats-
antalet för varje avdelningstyp sedan 1958.

	Antal platser		Förändring i %
	31/12 1958	31/12 1960	
Egentligt ålderdomshem	35 187	37 098	+ 5, 4
Avdelning för mentalsjuka	465	334	-28, 2
Avdelning för långvarigt sjuka	1 295	1 344	+ 3, 8
Annan sjukavdelning	3 438	3 498	+ 1, 7
Samtliga	40 385	42 274	+ 4, 7

Den sedan flera år pågående minskningen av antalet platser på specialavdelningarna för mentalsjuka har fortsatt. Detta sammanhänger med att några avdelningar nedlagts eller överförts till landstingen. Sålunda redovisades år 1951 ett antal av 31 ålderdomshem med mentalsjukavdelning, år 1960 hade antalet sjunkit till 9. Denna tendens är helt influerad av 1947 års ålderdomshemsreform.

I tabell T redovisas antalet platser på ålderdomshemmen länsvis. Hemmen har här även fördelats efter storlek. Inom de olika länen kan vissa smärre förskjutningar mellan 1958 och 1960 konstateras.

Det genomsnittliga platsantalet per hem ökade mellan 1958 och 1960 från 29,6 till 31,3.

Antalet platser i enkelrum har även under 1960 fortsatt att öka, beroende på att i de nya hem som numera tillkommer de flesta platserna förläggs i enkelrum. Sålunda var antalet platser i enkelrum vid slutet av 1960 18 175 (43 % av samtliga). Två år tidigare var antalet 14 921 (37 %). Antalet enkelrum är väsentligt lägre på specialavdelningarna än på de egentliga ålderdomshemmen, något som är helt naturligt, då de förstnämnda är sjukavdelningar och mestadels knutna till gamla anstalter. Platsantalet i enkelrum för de olika avdelningarna redovisas i nedanstående tablå.

	Antal platser	därav i en- kelrum totalt	i %
Egentligt ålderdomshem	37 098	17 504	47,2
Avdelning för mentalsjuka	334	47	14,1
Avdelning för långvarigt sjuka	1 344	168	12,5
Annan sjukavdelning	3 498	456	13,0
Samtliga	42 274	18 175	43,0
Därav: landsbygd	27 226	12 405	45,6
städer	15 048	5 770	38,3

Den relativa andelen enkelrum i olika stora hem framgår av efterföljande sammanställning. Därvid framkommer att de små hemmen och de största har den minsta andelen enkelrum.

Det föreligger en rätt stark skillnad i den relativa andelen enkelrum mellan nyanordnade hem och äldre. Sålunda uppgick denna andel till 66 % på de hem som tillkommit år 1947 och senare, men blott till omkring 24 % på hem byggda före 1925.

Hemmens ålder

Man kan skilja på två helt skilda grupper av ålderdomshem, de nyanordnade som tillkommit efter 1947 års reform samt övriga

Antal platser per hem	Antal platser	därav i en- kelrum totalt	i %
-10	906	343	38
11-15	3 698	1 044	28
16-20	4 831	1 586	33
21-25	3 856	1 728	45
26-30	3 509	1 883	54
31-40	6 369	3 332	52
41-50	3 445	1 963	57
51-75	4 817	2 419	50
76-100	3 169	1 708	54
101-	7 674	2 169	28

hem. De förstnämndas antal var vid utgången av år 1960 sammanlagt 433, medan de övriga till antalet var 917. Skillnaden i storlek är betydande; de 433 nyanordnade hemmen omfattade sålunda 17 946 platser (i genomsnitt 41 per hem), medan de äldre hemmen sammanlagt inrymde 24 328 vårdplatser (27 i genomsnitt). En översikt av antalet hem och antalet platser ävensom platsantalet i enkelrum på olika gamla ålderdomshem lämnas i nedanstående tablå.

År då hemmet togs i bruk	Antal hem		Antal platser		Antal platser i enkelrum	Medeltal platser per hem
	totalt	i %	totalt	i %		
-1900	151	11,2	5 387	12,7	1 315	36
1901-1910	121	8,9	3 325	7,9	680	28
1911-1920	139	10,3	3 249	7,7	773	23
1921-1925	82	6,1	1 700	4,0	520	21
1926-1930	166	12,3	4 425	10,5	1 319	27
1931-1935	207	15,3	3 899	9,2	1 005	19
1936-1946	51	3,8	2 343	5,5	667	46
1947-1952	77	5,7	3 487	8,3	1 962	45
1953-1958	356	26,4	14 459	34,2	9 934	41
Samtliga	1 350	100	42 274	100	18 175	31

Omkring 1/9 av ålderdomshemmen har varit i bruk sedan år 1900 eller tidigare. En rätt livlig nybyggnad kännetecknade perioden 1926-1935; 373 av de ålderdomshem som var i bruk vid slutet av 1960 har nämligen byggts under denna period, vartill kommer rätt många hem som tillkom då, men nu är nedlagda. Anledningen till denna starka nybyggnad var en övergångsbestämmelse i fattigvårdslagen, enligt vilken kommunerna före den 1/1 1934 ålades att lösa sin ålderdomshemsfråga enligt bestämmelserna i 31 § samma lag. Då det framför allt var de mindre kommunerna som dröjt med att lösa frågan om sitt ålderdomshem är de hem som tillkom under denna period rätt små, i genomsnitt blott 22 platser.

TAB U. ANTAL ÄLDERDOMSHEM LÄNSVIS VID SLUTET AV ÅR 1960
FÖRDELADE EFTER ÅLDER

Län	Antal ålder- doms- hem	därav tagna i bruk år						
		-1900	1901- 1910	1911- 1920	1921- 1930	1931- 1935	1936- 1946	1947- 1960
Stockholms stad	9	1	2	1	2	-	-	3
Stockholms län	78	3	3	10	25	11	-	26
Uppsala	31	2	-	6	6	2	1	14
Södermanlands "	60	13	7	5	20	5	2	8
Östergötlands "	86	9	6	6	22	20	3	20
Jönköpings "	72	9	2	7	15	15	5	19
Kronobergs "	53	3	4	3	7	9	6	21
Kalmar "	70	4	9	10	11	20	2	14
Gotlands "	11	1	1	-	1	-	-	8
Blekinge "	26	3	1	3	7	1	3	8
Kristianstads "	66	10	4	9	7	8	-	28
Malmöhus "	91	14	4	6	21	17	4	25
Hallands "	46	10	14	1	2	2	1	16
Gbg o Bohus "	64	10	5	8	16	5	4	16
Älvsborgs "	96	8	8	15	17	19	6	23
Skaraborgs "	77	3	6	5	19	14	1	29
Värmlands "	74	7	13	10	5	21	-	18
Örebro "	52	13	6	6	6	6	-	15
Västmanlands "	43	7	6	10	6	2	1	11
Kopparbergs "	43	5	6	8	7	4	-	13
Gävleborgs "	42	7	6	2	7	3	-	17
Västernorrlands "	58	4	4	3	8	9	4	26
Jämtlands "	37	3	4	5	5	6	-	14
Västerbottens "	37	-	-	-	4	2	7	24
Norrbottnens "	28	2	-	-	2	6	1	17
Samtliga	1 350	151	121	139	248	207	51	433
Därav: landsbygd	1 161	120	104	126	227	190	41	353
städer	189	31	17	13	21	17	10	80

Tabell U belyser ålderdomshemmens fördelning efter ålder inom olika län. Det största relativa antalet hem som tagits i bruk före 1901 redovisas av Örebro, Södermanlands och Hallands län; i samtliga dessa har över en femtedel av hemmen denna ålder. Det största relativa antalet nyanordnade hem finns i Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län; omkring två tredjedelar av hemmen i dessa län är byggda efter 1946.

Emellertid är hemmens ålder inte enbart alltid ett kriterium på deras modernitet och kvalitet. Många äldre hem har genomgått omfattande ombyggnader och reparationer, som gett dem en standard jämförlig med nybyggda hem. Uppgifterna om ombyggnaderna visar att av de allra äldsta hemmen, de som tillkommit före 1901, 95 % senare varit föremål för någon mer ingripande om-

TAB V. ANTAL ÄLDERDOMSHEM LÄNSVIS VID SLUTET AV ÅR 1960
AV OLIKA TYP

Län		Antal ålder- doms- hem	därav antal hem		
			utan god- känd spe- cialav- delning	med av- delning för men- talsjuka	med av- delning för lång- varigt sjuka
Stockholms stad		9	9	-	-
Stockholms	län	78	77	-	1
Uppsala	"	31	30	1	1
Södermanlands	"	60	57	2	3
Östergötlands	"	86	84	-	2
Jönköpings	"	72	67	-	5
Kronobergs	"	53	51	-	2
Kalmar	"	70	67	-	3
Gotlands	"	11	10	-	1
Blekinge	"	26	24	-	2
Kristianstads	"	66	66	-	-
Malmöhus	"	91	86	1	4
Hallands	"	46	42	-	4
Göteborgs och Bohus	"	64	61	-	3
Älvsborgs	"	96	93	-	3
Skaraborgs	"	77	73	-	4
Värmlands	"	74	67	3	6
Örebro	"	52	46	-	6
Västmanlands	"	43	43	-	-
Kopparbergs	"	43	43	-	-
Gävleborgs	"	42	35	1	6
Västernorrlands	"	58	54	1	3
Jämtlands	"	37	37	-	-
Västerbottens	"	37	37	-	-
Norrbottnens	"	28	28	-	-
Samtliga		1 350	1 287	9	59
Därav: landsbygd		1 161	1 130	3	30
städer		189	157	6	29

byggnad. Motsvarande siffra för de hem som tillkommit 1901-1910 är 91 %, för dem som byggts mellan 1911 och 1920 85 % samt för dem som byggts mellan 1921 och 1930 70 %. Antalet om- eller tillbyggda hem redovisas i tabell X.

Förekomsten av specialavdelningar

I anslutning till de egentliga ålderdomshemmen drivs i vissa fall specialavdelningar för mentalsjuka och långvarigt sjuka. Dessutom finns vid en del ålderdomshem särskilda sjukavdelningar, som inte godkänts för vare sig landstingsgottgörelse

TAB X. ANTAL ÅLDERDOMSHEM, VID SLUTET AV ÅR 1960, FÖRDELADE EFTER ÅLDER OCH PLATSANTAL

Antal platser per hem	Antal ålder- doms- hem	därav tagna i bruk år							
		-1900	1901- 1910	1911- 1920	1921- 1925	1926- 1930	1931- 1935	1936- 1946	1947- 1960
-10	105	21	14	18	5	15	27	4	1
11-15	281	38	31	39	32	51	73	9	8
16-20	271	30	30	37	19	41	59	10	45
21-25	166	16	11	11	11	25	14	6	72
26-30	123	7	11	6	3	11	11	4	70
31-40	181	11	11	13	5	15	17	3	106
41-50	76	7	2	7	3	3	3	4	47
51-75	78	10	3	4	4	2	2	7	46
76-100	37	3	4	3	-	-	-	2	25
101-	32	8	4	1	-	3	1	2	13
Samtliga	1 350	151	121	139	82	166	207	51	433
Därav: om- eller tillbyggda	686	143	110	118	62	111	106	23	13

eller statsbidrag. Dessa avdelningar utgör en synnerligen heterogen grupp; dels ingår här en del små avdelningar, huvudsakligen avsedda för att ge en möjlighet till isolering vid hastigt påkommande sjukdomsfall, dels ingår större avdelningar, vilka avgränsats från det övriga ålderdomshemmet.

År 1960 hade 9 ålderdomshem mentalsjukavdelning och 59 hem avdelning för långvarigt sjuka. På 69 hem fanns år 1960 en ordinärt till ålderdomshemmet hörande sjukavdelning.

Vissa skillnader i förekomsten av specialavdelningar kan märkas mellan olika län, vilket framgår av tabell V. Detta beror till stor del på i vilken utsträckning landstingen själva övertagit ansvaret för vården av de kroniskt sjuka.

Hemmens storlek

Av samtliga hem hade 29 % högst 15 platser och 70 % högst 30 platser. Dessa hem omfattade emellertid endast 11 respektive 40 % av samtliga platser. I hela riket fanns endast 32 hem med över 100 platser; de inrymde emellertid 18 % av det totala platsantalet. I efterföljande sammanställning återges ålderdomshemmens fördelning i storleksgrupper samt antalet platser inom var och en av dessa grupper.

Antal platser per hem	Antal hem		Antal platser	
	totalt	i %	totalt	i %
-10	105	7,8	906	2,1
11-15	281	20,8	3 698	8,7
16-20	271	20,1	4 831	11,4
21-25	166	12,3	3 856	9,1
26-30	123	9,1	3 509	8,3
31-40	181	13,4	6 369	15,1
41-50	76	5,6	3 445	8,2
51-75	78	5,8	4 817	11,4
76-100	37	2,7	3 169	7,5
101-	32	2,4	7 674	18,2

Som tidigare framhållits sammanhänger ålderdomshemmens storlek i viss mån med deras ålder. Under hela tiden från sekelskiftet fram till 1935 sjönk successivt det genomsnittliga platsantalet i de nybyggda hemmen. Därefter har platsantalet åter blivit större. Detta har delvis redan framgått av tablån på sid 56 samt belyses ytterligare av tabell X. Av denna tabell framgår att såväl de största som de minsta hemmen i genomsnitt är äldre än de medelstora. Av de 433 hem som tagits i bruk efter 1946 har sålunda 248 mellan 21 och 40 platser. Den relativa andelen hem av olika storlek som tagits i bruk under olika tidsperioder framgår av sammanställningen på sid 61.

Efter 1946 har ytterst få hem med mindre än 20 platser tagits i bruk. Under den stora nybyggnadsperioden efter 1925 fram till mitten av 1930-talet (då omkring 28 % av de hem som nu är i bruk, tillkom) byggdes mest mindre hem; således tillkom cirka 40 % av hemmen mellan 11 och 20 platser under denna tid. Omkring 60 % av hemmen i storleksgrupperna 26-75 platser har byggts efter 1947 års ålderdomshemsreform samt nära 70 % av hemmen i storleksgruppen 76-100 platser.

Platsantalet på olika stora hem fördelat på de olika avdelningarna redovisas i tabell Y. Specialavdelningar förekommer betydligt oftare på de stora hemmen än på de små. I de lägsta storleksgrupperna (upp till 15 platser) förekom inga specialavdelningar, medan i den högsta (över 100 platser) dylika avdelningar upptog 45 % av det totala platsantalet.

Antal vårdtagare och beläggningen

Hela antalet vårdtagare vid rikets ålderdomshem vid slutet av åren 1958 och 1960 framgår av sammanställningen på sid 62, som även visar det genomsnittliga antalet vårdtagare per dag under 1960.

Inalles utgjorde antalet vård dagar på ålderdomshemmens olika typer av avdelningar under år 1960 drygt 13,9 milj. Detta innebär, att antalet vårdtagare på landets ålderdomshem i genomsnitt var omkring 38 075 per dag.

Antal platser per hem	Antal ålderdomshem	därav, i %, som tagits i bruk					
		1900 o tidigare	1910 o tidigare	1920 o tidigare	1930 o tidigare	1926-1935	1947-1960
-10	105	20,0	33,3	50,5	69,5	40,0	1,0
11-15	281	13,5	24,6	38,4	68,0	44,1	2,8
16-20	271	11,1	22,1	35,8	57,9	36,9	16,6
21-25	166	9,6	16,3	22,9	44,6	23,5	43,4
26-30	123	5,7	14,6	19,5	30,9	17,9	56,9
31-40	181	6,1	12,2	19,3	30,4	17,7	58,6
41-50	76	9,2	11,8	21,1	28,9	7,9	61,8
51-75	78	12,8	16,7	21,8	29,5	5,1	59,0
76-100	37	8,1	18,9	27,0	27,0	-	67,6
101-	32	25,0	37,5	40,6	50,0	12,5	40,6
Samtliga	1 350	11,2	20,1	30,4	48,8	27,6	32,1

TAB Y. ANTAL PLATSER VID SLUTET AV ÅR 1960 PÅ OLIKA AVDELNINGAR VID ÅLDERDOMSHEM AV OLIKA STORLEKAR

Antal platser per hem	Antal platser	därav på			
		egentligt ålderdomshem	avdelning för mentalsjuka	avdelning för långvarigt sjuka	annan sjukavdelning
-10	906	906	-	-	-
11-15	3 698	3 698	-	-	-
16-20	4 831	4 815	-	16	-
21-25	3 856	3 791	-	39	26
26-30	3 509	3 509	-	-	-
31-40	6 369	6 141	-	180	48
41-50	3 445	3 202	32	66	145
51-75	4 817	4 310	-	232	275
76-100	3 169	2 512	209	78	370
101-	7 674	4 214	93	733	2 634
Samtliga	42 274	37 098	334	1 344	3 498
Därav: landsbygd	27 226	26 460	61	320	385
städer	15 048	10 638	273	1 024	3 113

	Antal vårdtagare		i medeltal per dag under 1960	Antal vård-dagar under 1960 (i tusental)
	31/12 1958	31/12 1960		
Egentligt ålderdomshem	32 522	34 719	33 190	12 114
Avdelning för mentalsjuka	442	324	329	120
Avdelning för långvarigt sjuka	1 248	1 310	1 293	472
Annan sjukavdelning	3 311	3 265	3 263	1 191
Samtliga	37 523	39 618	38 075	13 897

För att utröna i vilken utsträckning ålderdomshemmen utnyttjas, har med ledning av uppgifterna om antalet vårdplatser på de olika avdelningarna och antalet vård dagar den genomsnittliga beläggningen uträknats på så sätt att antalet vård dagar satts i relation till antalet platser multiplicerat med 365.

I medeltal under år 1960 hade 90 % av samtliga platser varit belagda, dvs samma siffra som två år tidigare. Den genomsnittliga beläggningen för de olika avdelningarna åren 1958 och 1960 framgår av denna tabell.

	Medelbeläggningen per 100 platser år	
	1958	1960
Egentligt ålderdomshem	89	89
Avdelning för mentalsjuka	98	99
Avdelning för långvarigt sjuka	97	96
Annan sjukavdelning	95	93
Samtliga	90	90

Genomsnittsbeläggningen är något högre på specialavdelningarna än på de egentliga ålderdomshemmen. Även "annan sjukavdelning" uppvisar en hög beläggningssiffra, vilket tyder på att avdelningen huvudsakligen har långliggare. På grund av det ringa antalet specialavdelningar kommer analysen av beläggningen i det följande att begränsas till de egentliga ålderdomshemmen.

Av de 1 334 egentliga ålderdomshem för vilka den genomsnittliga beläggningen under år 1960 beräknats (11 hem hade ej varit i bruk hela året, varför de utesluts här) hade endast 1 % en beläggning som understeg 50 %. Mellan 50 och 80 % beläggning redovisas av 21 % av hemmen samt mellan 80 och 100 % av 62 % av hemmen. Overbelagda var 210 hem (16 %). Ålderdomshemmens fördelning efter den genomsnittliga beläggningen under året för olika stora hem framgår av tabell Z.

TAB Z. EGENTLIGA ÅLDERDOMSHEM FÖRDELADE EFTER PLATSANTAL OCH BELÄGGNING

Belägg- ning i %	Antal egentliga ålder- domshem	därav med nedanstående antal platser					
		-15	16- 20	21- 30	31- 50	51- 100	101-
-49	19	14	5	-	-	-	-
50-69	106	51	24	20	8	3	-
70-79	175	65	41	41	21	6	1
80-89	313	93	86	60	54	17	3
90-99	511	118	79	119	124	59	12
100-109	162	34	31	45	38	13	1
110-119	34	10	7	9	6	2	-
120-	14	7	3	3	1	-	-
Samtliga	1 334	392	276	297	252	100	17

En beräkning av den genomsnittliga beläggningen i egentliga ålderdomshem av olika storlek ger vid handen att de små hemmen utnyttjas i något mindre utsträckning än de större hemmen. Den relativa beläggningen varierar mellan 85 och 94 %, vilket framgår av efterföljande tablå.

Antal platser per hem	Medelbeläggning per 100 platser 1960
-10	84, 9
11-15	84, 8
16-20	85, 9
21-25	88, 6
26-30	90, 9
31-40	91, 3
41-50	88, 0
51-75	92, 7
76-100	93, 7
101-	90, 9

Den genomsnittliga beläggningen vid de egentliga ålderdomshemmen var bland de skilda länen högst i Blekinge och Västernorrlands län med inemot 94 %. Rätt hög beläggning hade även Stockholms län (93 %) samt Skaraborgs län (92 %).

De lägsta beläggningarna har redovisats av ålderdomshemmen i Jönköpings och Hallands län med omkring 84 %.

Stockholms stad har det i särklass lägsta relativa antalet platser i relation till antalet åldringar över 70 år, nämligen 16 0/100. Låga tal redovisas även av Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Jönköpings län med respektive 50, 56 och 57 0/100. Västertbottens och Västernorrlands län har de relativt flesta vårdplatserna med respektive 102 och 97 per 1 000 personer över 70 år. I genomsnitt för hela riket fanns på de egentliga ålderdomshemmen 65 platser per 1 000 åldringar.

Förekomsten av väntelistor

Väntelista för inflyttning på ålderdomshemmet förekom på 594 hem (44 %). Antalet platsväntande i städer av olika storlek samt på landsbygden redovisas i tab A. Därvid framkommer att platsbristen är betydligt större på hemmen i städerna än på landsbygden; 26 ålderdomshem i städerna hade över 50 personer på väntelista men endast 4 hem på landsbygden. Vanligast är det dock med upp till 5 platsväntande (332 hem).

TAB A. ANTAL PLATSVÄNTANDE PÅ ÅLDERDOMSHEMMEN VID SLUTET AV ÅR 1960

	Antal ålder- doms- hem	Med vänte- lista	därav med nedanstående antal plats-				
			-5	6-10	11-20	21-50	51-
Städer	189	144	41	29	28	20	26
Stockholm	9	9	-	-	-	-	9
Göteborg	7	7	-	1	-	1	5
Malmö	3	2	-	-	-	-	2
Städer med 30000-100000 inv	40	31	3	2	11	7	8
" " 10000-30000 "	72	59	23	15	10	9	2
" " under 10000 "	58	36	15	11	7	3	-
Landsbygden	1 161	459	291	93	54	17	4
Hela riket	1 350	603	332	122	82	37	21

Hobbyverksamhet m m

På frågeblanketten för år 1960 medtogs en del frågor om hur hobbyverksamheten var ordnad vid ålderdomshemmen samt om televisionsapparat fanns installerad för vårdtagarnas räkning.

Av samtliga 1 350 ålderdomshem hade 67 % ingen organiserad hobbyverksamhet. Som den vanligaste orsaken till att sådan verksamhet ej förekom angavs att pensionärerna var alltför gamla och skröpliga. I en del andra fall angavs brist på lokaler och handledare. Av de 451 ålderdomshem, som har organiserad hobbyverksamhet, har 49 hem verksamheten även öppen för åldringar bosatta utanför ålderdomshemmet. Som handledare för pensionärernas hobbyverksamhet anlidade 199 hem en särskild terapeut, vilken var anställd av kommunen (151 hem), flera kommuner gemensamt (22), landstinget (20) eller andra organ (6). Hemmets föreståndarinna ledde hobbyverksamheten på 219 hem och frivillig arbetskraft på 33 hem.

Förekomsten av organiserad hobbyverksamhet sammanhänger rätt starkt med hemmens storlek, vilket framgår av tab A. Bland de minsta hemmen har endast 20 % organiserad hobbyverksamhet, men hela 80 % av hemmen med över 50 platser. På de små och medelstora hemmen är oftast hemmets förestånd-

darinna handledare för hobbyverksamheten, medan de större hemmen vanligen anlitar en terapeut.

TAB Ä. ÅLDERDOMSHEMMENS HOBBYVERKSAMHET INOM OLIKA STORA HEM

Antal platser per hem	Antal ålderdomshem	Med hobbyverksamhet	därav, i %, handledd av		
			hemmets föreståndarinna	frivillig arbetskraft	anställd terapeut
-25	823	167	58,1	6,0	35,9
26-50	380	167	53,3	8,4	38,3
51-	147	117	28,2	7,7	64,1
Samtliga	1 350	451	48,6	7,3	44,1
därav:					
landsbygd	1 161	322	56,2	8,1	35,7
städer	189	129	29,5	5,4	65,1

På de hem där särskild terapeut anlitas som handledare, besökte denne vanligen hemmet en gång i veckan eller oftare. Mer sporadiskt förekommande besök - mindre än en gång i månaden - förekom endast på 12 hem. I tab O redovisas antalet handledarebesök per år på ålderdomshem av olika storlek. Som synes förekommer regelbundna besök av handledaren betydligt oftare på de större hemmen än på de små.

TAB O. ANTAL BESÖK AV HANDLEDAREN FÖR HOBBYVERKSAMHETEN PÅ OLIKA STORA ÅLDERDOMSHEM

Antal platser per hem	Antal hem med hobbyverksamhet	Besök av handledaren						Föreståndarinnan handledaren
		varje dag	2-5 gånger i veckan	1 gång i veckan	2-3 gånger i månaden	1 gång i månaden	mindre än en gång i månaden	
-25	167	4	12	30	9	8	7	97
26-50	167	4	21	35	9	5	4	89
51-	117	35	33	11	4	-	1	33
Samtliga	451	43	66	76	22	13	12	219

TV-apparat förekom på 85 % av ålderdomshemmen. I tab Aa redovisas antalet ålderdomshem med TV-apparat inom olika riksområden på landsbygden samt i städer av olika storlek. Som synes förekommer TV något oftare på hemmen i städerna än på landsbygden, vilket delvis beror på sämre möjligheter för TV-mottagning på landsbygden - speciellt i Norrland.

TAB Aa. ANTAL ÅLDERDOMSHEM MED TV-APPARAT I
OLIKA RIKSOMRÅDEN VID SLUTET AV ÅR 1960

Riksområden	Antal ålder- doms- hem	därav med TV	
		antal	i % av samtliga
Landsbygd	1 161	961	82, 8
Mälardalen	219	213	97, 3
Östra Götaland	255	188	73, 7
Södra Götaland	200	174	87, 0
Bohuslän och Västergötland	271	233	86, 0
Dalarna och nedre Norrland	161	128	79, 5
Övre Norrland	55	25	45, 5
Städer	189	182	96, 3
Stockholm, Göteborg o Malmö	19	19	100, 0
Städer med 30000-100000 inv	40	39	97, 5
" " 10000-30000 "	72	67	93, 1
" " under 10000 "	58	57	98, 3
Hela riket	1 350	1 143	84, 7

Hemmens driftkostnader

Driftkostnaderna avser alla löpande utgifter för hemmen utom kapitalkostnader, dvs räntor, amorteringar och avskrivningar samt kostnader för nybyggnad och förbättring av fastigheter. Endast utgifter som täckts av ålderdomshemmens stat har redovisats. I detta avseende föreligger emellertid en del olikheter mellan kommunerna i fråga om sättet för redovisningen. Så kan t ex utgifter för beklädnad eller läkarvård för vårdtagarna i en del fall ha upptagits på ålderdomshemmets stat och i andra fall ha fått belasta den öppna socialvården. Vidare redovisas lönekostnaderna i vissa fall brutto och i andra fall netto, dvs med avdrag för den ersättning som personalen lämnat för naturaförmåner i form av fri bostad, kost etc.

De totala driftkostnaderna för ålderdomshemmen utgjorde år 1960 inemot 235 milj kr, vilket innebär en ökning med 17 % sedan 1958 (se tabell Ab). Av de olika posterna har framför allt löne- och pensionskostnader, utgifter för läkarvård och medicin samt hyror stigit. Minskade utgifter redovisas för beklädnad.

TAB Ab. ÅLDERDOMSHEMMENS DRIFTKOSTNADER

	1958 1000-tal kr	1960 1000-tal kr	Föränd- ring i %
Underhåll av fastighet	6 473	6 490	+ 0,3
Underhåll och komplettering av inventarier	5 084	5 474	+ 7,7
Avlöningar, arvoden o dyl	106 728	130 204	+22,0
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	7 563	10 929	+44,5
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	20 171	22 048	+ 9,3
Kosthåll	38 560	42 214	+ 9,5
Beklädnad	1 214	1 058	-12,9
Läkarvård, medicin, tandvård	5 768	7 141	+23,8
Flit- och fickpengar	1 183	1 218	+ 3,0
Hyrer	534	623	+16,7
Övriga utgifter	6 776	7 503	+10,7
Summa utgifter	200 054	234 902	+17,4

Av tabell Ac framgår driftkostnaderna på ålderdomshemmens olika avdelningar. I de egentliga ålderdomshemmen är även inräknade de sjukavdelningar som ej erhållit stats- eller landstingsbidrag utan drivs helt av kommunerna. Vissa hem med specialavdelningar har ej kunnat särredovisa de olika avdelningarnas kostnader och upptas därför i en särskild grupp under rubriken "Egentligt ålderdomshem med ej särredovisad specialavdelning".

TAB Ac. DRIFTKOSTNADER PÅ ÅLDERDOMSHEMMENS OLIKA AVDELNINGAR

	Egentligt ålder- doms- hem	Avdelning för men- tal- sjuka	lång- varigt sjuka	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec avd	Egent- ligt ålder- doms- hem	Avdelning för men- tal- sjuka	lång- varigt sjuka	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec avd
	utgifter i 1000-tal kr			i %				
Underhåll av fastig- het	5705	72	97	616	2,8	3,8	2,3	2,8
Underhåll och kom- plettering av inven- tarier	4878	43	80	473	2,4	2,3	1,9	2,2
Avlöningar, arvoden o dyl	114707	1075	2469	11953	55,3	57,0	59,1	55,6
Pensioner, pensions- avgifter för anställd personal	9039	182	315	1393	4,4	9,6	7,5	6,5
Värme, lyse, renhåll- ning, vatten, tvätt	19595	172	313	1968	9,4	9,1	7,5	9,1
Kosthåll	38074	218	526	3396	18,4	11,6	12,6	15,8
Beklädnad	870	11	12	165	0,4	0,6	0,3	0,8
Läkarvård, medicin, tandvård	6115	49	196	781	2,9	2,6	4,7	3,6
Flit- och fickpengar	1081	11	3	123	0,5	0,6	0,1	0,6
Hyror	584	-	1	38	0,3	-	0,0	0,2
Ovriga utgifter	6680	53	165	605	3,2	2,8	4,0	2,8
Summa utgifter	207328	1886	4177	21511	100	100	100	100

Den största posten utgjorde avlöningar och arvoden, som uppgick till mer än hälften av de sammanlagda kostnaderna för samtliga avdelningar. På mentalsjuk- och kronikeravdelningarna utgjorde lönerna en något större andel än på övriga avdelningar. Detsamma gäller även för pensionskostnaderna. Utgifter för kosthållet var den näst största posten och uppgick till mellan 12 och 18 % av totalkostnaderna. Här uppvisar mentalsjuk- och kronikeravdelningar lägre andel än övriga avdelningar. I övrigt föreligger inga större skillnader mellan olika typer av avdelningar i fråga om kostnadernas fördelning på olika poster.

I det följande redovisas kostnaderna brutto per vård dag utan avdrag för inkomster av olika slag. Av efterföljande tablå framgår kostnaderna på olika avdelningar på ålderdomshemmen 1958 och 1960 samt ökningen mellan de båda åren.

Som synes ställde sig specialavdelningarna betydligt dyrare än de egentliga hemmen, huvudsakligen beroende på behovet av större och mera kvalificerad vårdpersonal.

	Kostnad (kr) per vård dag		Ökning i %
	1958	1960	
Egentligt ålderdomshem	15, 03	16, 85	+12, 1
Avdelning för mentalsjuka	20, 20	25, 82	+27, 8
Avdelning för långvarigt sjuka	22, 11	26, 07	+17, 9
Egentligt ålderdomshem med ej särredovisad specialav- delning	19, 27	21, 09	+ 9, 4
Samtliga	15, 48	17, 33	+12, 0

På grund av det ringa antalet specialavdelningar kommer analysen i det följande att begränsas till de egentliga ålderdomshemmen.

Av tabell Ad framgår kostnaden per vård dag för hem av olika storlek. Den lägsta kostnaden per vård dag redovisas för hem med 20-40 platser och för de allra minsta hemmen. Man bör emellertid ha i minnet, att de stora hemmen framför allt återfinns i högre dyrorter, vilket givetvis påverkar lönekostnaderna. I fråga om kostnadsförändringarna sedan 1958 framgår, att den största kostnadsökningen har drabbat de allra minsta hemmen, vilka ju låg bland de lägsta i fråga om kostnad per vård dag, och även de större hemmen med 51-75 platser uppvisade en ungefär lika stor ökning.

TAB Ad. KOSTNADERNA PER VÅRDDAG I EGENTLIGA ÅLDERDOMSHEM MED OLIKA PLATSANTAL

Antal platser	Kostnad (i kr) per vård dag		Förändring i %
	1958	1960	
-10	13, 70	15, 80	+15, 3
11-15	13, 96	15, 76	+12, 9
16-20	14, 00	16, 02	+14, 4
21-25	13, 69	15, 59	+13, 9
26-30	13, 80	15, 13	+ 9, 6
31-40	14, 36	15, 41	+ 7, 3
41-50	14, 76	16, 47	+11, 6
51-75	15, 52	17, 82	+14, 8
76-100	16, 48	18, 47	+12, 1
101-	18, 30	20, 94	+14, 4
Samtliga	15, 03	16, 85	+12, 1

Kostnaden per vård dag för hem av olika ålder framgår av tabell Ae med fördelning på landsbygd och städer. Genomgående var landsbygdshemmen billigare i drift, vilket väl till övervägande delen beror på lägre lönekostnader i lägre dyrort. Den högsta kostnaden redovisas för hemmen byggda 1900 eller tidigare med 19, 23 kr per vård dag.

I efterföljande tablå presenteras de olika utgiftsposterna i kr per vård dag för hem byggda före respektive efter 1947 års ålderdomshemsreform. Skillnaden mellan de nyanordnade och de gamla hemmen uppgick till endast 0, 07 kr per vård dag. År 1958 var skillnaden 0, 51 kr.

Driftkostnader för äldre och nyare hem

	Kostnad (i kr) per vård- dag för ålderdomshem tagna i bruk	
	före 1947	1947 eller senare
Underhåll av fastighet	0, 58	0, 33
Underhåll och komplettering av inventarier	0, 42	0, 37
Avlöningar, arvoden o dyl	9, 34	9, 31
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	0, 75	0, 72
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	1, 40	1, 82
Kosthåll	3, 12	3, 06
Beklädnad	0, 08	0, 06
Läkarvård, medicin, tandvård	0, 47	0, 52
Flit- och fickpengar	0, 10	0, 08
Hyror	0, 04	0, 05
Övriga utgifter	0, 52	0, 57
Samtliga 1960	16, 82	16, 89
1958	14, 83	15, 34

Att utgifterna för underhåll av fastighet och inventarier var större i de äldre hemmen är helt naturligt. I fråga om andra kostnader spelar placeringen i dyrort en viss roll, i det att de nyare hemmen i större utsträckning är belägna på platser i högre dyrortsgrupp. Därjämte är de nyare hemmen i regel utrustade med mera personal.

Av tabell Af framgår vårdkostnaden på landsbygd och i städer i olika län. De högsta kostnaderna redovisas för Stockholms stad (23, 99 kr) och län (18, 95) samt för Örebro län (18, 78), medan Kristianstads, Kalmar och Kronobergs län låg lägst med respektive 14, 09, 14, 35 och 14, 36 kr per vård dag.

TAB Ae. UTGIFTERNA PER VÅRDDAG FÖR EGENTLIGA
ÅLDERDOMSHEM AV OLIKA ÅLDER PÅ LANDSBYGD OCH
I STÄDER

År då hemmet togs i bruk	Kostnad (i kr) per vård dag		
	Lands- bygd	Städer	Hela riket
-1900	15, 78	22, 44	19, 23
1901-1910	15, 20	19, 44	16, 55
1911-1920	16, 32	17, 60	16, 51
1921-1925	15, 44	18, 06	15, 71
1926-1930	15, 76	17, 97	16, 12
1931-1935	15, 36	17, 86	15, 74
1936-1940	15, 05	16, 64	16, 02
1941-1946	16, 29	18, 77	17, 31
1947-1952	15, 38	18, 04	16, 36
1953-1960	15, 68	19, 86	17, 02
Samtliga	15, 63	19, 57	16, 85

Hemmens finansiering

I tabell Ag presenteras inkomsterna med fördelning på olika inkomstkällor. För de egentliga ålderdomshemmen och mental-sjukavdelningarna uppgår vårdavgifterna till 42 respektive 31 % av inkomsterna och kommunernas tillskott till 49 respektive 65 %. På kronikeravdelningarna är landstingsmedlen dominerande (58 %), och vårdavgifter och kommunala tillskott stannar vid 22 respektive 16 %. Storleken av de kommunala tillskotten för egentliga ålderdomshem med olika platsantal framgår av efterföljande tablå.

Antal platser	Kommunernas utlägg för hemmet per vård dag	
	kr	i % av totala driftkostna- derna
-10	7, 74	49, 0
11-15	7, 34	46, 5
16-20	7, 25	45, 3
21-25	7, 15	45, 9
26-30	6, 67	44, 1
31-40	6, 74	43, 8
41-50	7, 44	45, 2
51-75	8, 69	48, 8
76-100	9, 52	51, 5
101-	12, 45	59, 5
Samtliga	8, 18	48, 5

TAB Af. UTGIFTER (I KR) PER VÅRDDAG FÖR EGENTLIGA ALDER-
DOMSHEM, LÄNSVIS PÅ LANDSBYGD OCH I STÄDER

Län		Lands- bygd	Städer	Hela riket
Stockholms stad			23, 99	23, 99
Stockholms	län	17, 70	21, 87	18, 95
Uppsala	"	15, 76	16, 16	15, 82
Södermanlands	"	15, 36	17, 33	15, 91
Östergötlands	"	15, 67	19, 68	17, 08
Jönköpings	"	14, 75	16, 40	15, 16
Kronobergs	"	13, 69	18, 36	14, 36
Kalmar	"	13, 79	17, 11	14, 35
Gotlands	"	14, 64	15, 59	14, 74
Blekinge	"	15, 60	15, 08	15, 44
Kristianstads	"	13, 66	16, 15	14, 09
Malmöhus	"	13, 91	17, 12	15, 15
Hallands	"	13, 20	19, 30	14, 84
Göteborgs och Bohus	"	15, 97	17, 09	16, 67
Älvsborgs	"	14, 52	20, 81	15, 34
Skaraborgs	"	14, 61	17, 50	15, 16
Värmlands	"	17, 60	19, 33	18, 08
Örebro	"	18, 24	20, 26	18, 78
Västmanlands	"	16, 47	18, 91	17, 53
Kopparbergs	"	17, 35	18, 14	17, 51
Gävleborgs	"	16, 35	23, 16	18, 31
Västernorrlands	"	16, 59	20, 23	17, 36
Jämtlands	"	16, 93	28, 90	17, 86
Västerbottens	"	15, 75	18, 97	16, 21
Norrbottnens	"	17, 00	19, 57	17, 61
Samtliga	1960	15, 63	19, 57	16, 85
	1958	13, 97	17, 26	15, 03

Som synes föreligger inga större variationer med hänsyn till hemmens storlek, bortsett från att de större hemmen på över 100 platser tycks kräva ett något högre tillskott än övriga hem.

I tabell Ah ges en sammanfattande översikt över utgifter och inkomster för olika typer av avdelningar på ålderdomshemmen.

Vårdavgifter på hemmen

Beträffande de principer, efter vilka vårdavgifter skall uttas, har statsmakterna rekommenderat att avgiften fastställas till belopp motsvarande utgående folkpension med avdrag för det i 18 § 2 mom folkpensioneringslagen angivna beloppet, de s k fickpengarna. I många fall har även denna rekommendation följts. Under år 1960 erlade 84 % av vårdtagarna avgift med folkpension minus fickpengarna.

TAB Ag. INKOMSTER PÅ ÅLDERDOMSHEMMENS OLIKA AVDELNINGAR

	Egentligt ålder- doms- hem	Avdelning för men- tal- sjuka	lång- varigt sjuka	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec avd	Egentligt ålder- doms- hem	Avdelning för men- tal- sjuka	lång- varigt sjuka	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec avd
	1000-tal kr				i %			
Statsmedel	272	-	77	82	0,1	-	1,9	0,4
Landstingsmedel	4869	-	2415	2707	2,3	-	57,8	12,6
Bidrag från andra kommuner	1990	34	1	171	1,0	1,8	0,0	0,8
Av befattningshava- re för naturaför- måner	11529	41	106	760	5,6	2,2	2,5	3,5
Vårdavgifter	86169	585	919	7602	41,6	31,0	22,0	35,4
Inkomst av sär- skild verksamhet	715	-	-	70	0,3	-	-	0,3
Andra inkomster	1214	3	10	91	0,6	0,2	0,3	0,4
Summa inkomster	106758	663	3528	11483	51,5	35,2	84,5	53,4
Kommunernas till- skott	100570	1223	649	10028	48,5	64,8	15,5	46,6
Summa utgifter	207328	1886	4177	21511	100	100	100	100

Enhetliga avgifter med belopp, som var högre än folkpensions-
beloppet minus fickpengarna, erlades av 7 % av samtliga vård-
tagare. Denna avgifts storlek framgår av nedanstående tablå.

	Vårdtagare	
	antal	i %
Folkpension minus fickpengar	33 251	83,9
Inkomstprövad avgift	3 527	8,9
Tillämpar ej ovanstående principer utan har fastställt nedanstående av- gift, kr		
- 8,49	1 100	2,8
8,50 - 9,49	445	1,1
9,50 - 10,49	639	1,6
10,50 - 11,49	144	0,4
11,50 - 12,49	210	0,5
12,50 - 13,49	93	0,2
13,50 - 14,49	59	0,2
14,50 -	63	0,2
Vårdtagare från annan kommun	87	0,2
Samtliga	39 618	100

TAB Ah. UTGIFTER OCH INKOMSTER SAMT KOMMUNERNAS TILLSKOTT
(i kr) PER VÄRD DAG FÖR OLIKA AVDELNINGAR VID ÄLDERDOMSHEMMEN

	Egent- ligt ålder- doms- hem	Avdelning för men- tal- sjuka	lång- varigt sjuka	Egentligt ål- derdomshem med ej sär- redovisad spec avd	Samt- liga
<u>Utgifter</u>					
Underhåll av fastighet	0, 46	0, 99	0, 61	0, 60	0, 48
Underhåll och komplettering av inventarier	0, 40	0, 58	0, 50	0, 46	0, 40
Avlöningar, arvoden o dyl	9, 32	14, 72	15, 41	11, 72	9, 61
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	0, 73	2, 49	1, 97	1, 37	0, 81
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	1, 59	2, 35	1, 95	1, 93	1, 63
Kosthåll	3, 10	2, 99	3, 28	3, 33	3, 11
Beklädnad	0, 07	0, 15	0, 07	0, 16	0, 08
Läkarvård, medicin, tand- vård	0, 50	0, 67	1, 22	0, 77	0, 53
Flit- och fickpengar	0, 09	0, 15	0, 02	0, 12	0, 09
Hyror	0, 05	-	0, 01	0, 04	0, 04
Övriga utgifter	0, 54	0, 73	1, 03	0, 59	0, 55
Summa utgifter	16, 85	25, 82	26, 07	21, 09	17, 33
<u>Inkomster</u>					
Statsmedel	0, 02	-	0, 48	0, 08	0, 03
Landstingsmedel	0, 40	-	15, 07	2, 65	0, 74
Bidrag från andra kommuner	0, 16	0, 47	0, 01	0, 17	0, 16
Av befattningshavare för na- turaformåner	0, 94	0, 56	0, 66	0, 75	0, 92
Vårdavgifter	7, 00	8, 01	5, 73	7, 45	7, 02
Inkomst av särskild verksam- het	0, 06	-	-	0, 07	0, 06
Andra inkomster	0, 10	0, 04	0, 06	0, 09	0, 10
Summa inkomster	8, 68	9, 08	22, 01	11, 26	9, 03
Kommunernas tillskott	8, 18	16, 74	4, 05	9, 83	8, 30

Det förekommer även att man i en del fall tar högre avgift av så-
dana vårdtagare, som har andra tillgångar än sin folkpension. Dif-
ferentierade avgifter efter den betalandes ekonomiska förmåga
tillämpades sålunda på 9 % av vårdtagarna. Påpekas bör emeller-
tid att antalet kan vara högre, enär vederbörande uppgiftslämnare
ej alltid angett vilken princip som tillämpades. I de fall alla pen-
sionärer betalade samma belopp, har det nämligen ansetts att
kommunen tillämpade principen "lika avgifter för alla" oavsett
betalningsförmågan.

Av efterföljande tablå framgår vilka principer de olika kommunerna har tillämpat för ålderdomshemmen i fråga om uttagande av vårdersättning. Enbart folkpensionsprincipen har endast tillämpats av omkring hälften av samtliga kommuner; dock förekom i 46 % av kommunerna denna princip i kombination med respektive enhetliga avgifter, som var högre än folkpensionsbeloppet minus fickpengarna, och differentierade avgifter efter den betalandes förmögenhet. Enbart folkpensionsprincipen tillämpades i något större utsträckning av landskommunerna (53 %) än av städerna (46 %).

Avgiftsnormer	Antal			I %		
	Landskom-muner	Städer	Samtliga kom-muner	Landskom-muner	Städer	Samtliga kom-muner
Enbart folkpension minus fickpengar	439	61	500	52,6	46,2	51,7
Enbart bestämd avgift	16	1	17	1,9	0,8	1,8
Enbart inkomstprövad avgift	4	2	6	0,5	1,5	0,6
Folkpension minus fickpengar + bestämd avgift	194	21	215	23,2	15,9	22,2
Folkpension minus fickpengar + inkomstprövad avgift	182	47	229	21,8	35,6	23,7
Samtliga	835	132	967	100	100	100

För 6 % av samtliga vårdtagare har tillskott för vården erhållits av landstinget respektive sjukhusdirektionen. Detta tillskott lämnas för vård av långvarigt sjuka personer på ålderdomshem. Emellertid var endast 52 % av de vårdtagare, som erhållit denna ersättning, förlagda på särskild avdelning för långvarigt sjuka, medan hela 47 % av vårdtagarna var intagna på egentligt ålderdomshem och 1 % på avdelning för mentalsjuka. Tillskottets storlek framgår av nedanstående tablå. Som synes förekom belopp på ända upp till 30 kr per dag och vårdtagare.

Ersättning från landstinget med nedanstående belopp, kr	Vårdtagare	
	antal	i %
under 7,50	344	14,6
7,50 - 10,49	466	19,8
10,50 - 14,49	614	26,1
14,50 - 19,49	189	8,0
19,50 - 24,49	378	16,1
24,50 - 29,49	263	11,2
29,50 - 30,49	97	4,1
Samtliga	2 351	100

TAB 1. ANTAL HJÄLPFALL MED FÖRDELNING EFTER FAMILJETYP SAMT
ANTAL HJÄLPBARN MED FÖRDELNING PÅ VUXNA MÄN, KVINNOR OCH
BARN, LÄNSVIS

		Antal hjälpfall tillhörande familjetypen						Antal vuxna		Antal
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par		män	kvinnor	hemma- varande barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
<u>Landsbygd</u>										
Stockholms län		941	15	826	449	608	1047	2611	2930	3438
Uppsala "		283	9	405	85	245	267	804	1002	878
Södermanlands "		275	9	376	131	255	272	811	1034	1089
Östergötlands "		423	14	504	166	358	476	1271	1504	1608
Jönköpings "		287	7	346	108	155	279	728	888	975
Kronobergs "		368	13	331	116	204	341	926	992	1131
Kalmar "		481	17	647	182	486	610	1594	1925	1861
Gotlands "		141	5	134	63	98	146	390	441	562
Blekinge "		361	11	473	151	263	400	1035	1287	1336
Kristianstads "		382	12	501	188	245	558	1197	1492	1954
Malmöhus "		452	16	448	158	277	544	1289	1427	1966
Hallands "		121	5	156	47	75	159	360	437	567
Göteb o Bohus "		292	7	399	116	200	225	724	940	736
Älvsborgs "		505	11	569	208	309	453	1278	1539	1675
Skaraborgs "		407	10	447	137	194	365	976	1143	1447
Värmlands "		819	24	889	336	553	823	2219	2601	2829
Örebro "		452	8	614	201	344	486	1290	1645	1735
Västmanlands "		305	8	390	177	213	331	857	1111	1242
Kopparbergs "		904	26	805	392	438	826	2194	2461	2990
Gävleborgs "		996	29	1006	434	767	981	2773	3188	3305
Västernorrlands "		1197	30	1081	507	799	1199	3225	3586	4092
Jämtlands "		739	14	479	232	339	627	1719	1677	2122
Västerbottens "		881	29	802	359	451	1108	2469	2720	3619
Norrbottnens "		1107	33	919	493	687	1740	3567	3839	5944
Summa på landsbygden		13119	362	13547	5436	8563	14263	36307	41809	49101

TAB 1. (forts)

	Antal hjälpfall tillhörande familjetypen						Antal vuxna		Antal hemma- varande barn
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par		män	kvinnor	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	7	8	9
Städer									
Stockholms stad	7828	92	6824	4568	1988	3104	13012	16484	15620
Stockholms län	811	11	928	470	411	570	1803	2379	2088
Uppsala "	460	6	410	263	241	432	1139	1346	1441
Södermanlands "	871	13	771	380	417	614	1915	2182	2066
Ostergötlands "	1213	24	1068	633	526	819	2582	3046	3120
Jönköpings "	522	12	562	231	296	520	1350	1609	1617
Kronobergs "	136	4	124	56	46	106	292	332	336
Kalmar "	396	13	392	162	271	421	1101	1246	1264
Gotlands "	131	1	101	52	48	106	286	307	330
Blekinge "	359	6	386	141	159	315	839	1001	967
Kristianstads "	244	5	226	89	101	174	524	590	583
Malmöhus "	2646	33	2173	854	1168	1988	5835	6183	6071
Hallands "	287	9	330	133	161	328	785	952	1016
Göteb o Bohus "	4497	26	2950	1904	1107	1920	7550	7881	7861
Alvsborgs "	891	13	758	377	402	805	2111	2342	2544
Skaraborgs "	532	5	446	176	180	349	1066	1151	1142
Värmlands "	802	11	636	252	377	504	1694	1769	1624
Orebro "	805	14	611	415	270	514	1603	1810	1999
Västmanlands "	636	11	575	434	246	528	1421	1783	2083
Kopparbergs "	435	8	312	174	132	271	846	889	1002
Gävleborgs "	690	12	642	345	381	594	1677	1962	2044
Västernorrlands "	440	4	412	219	205	354	1003	1190	1200
Jämtlands "	241	3	133	66	59	76	379	334	318
Västerbottens "	371	9	309	168	133	257	770	867	874
Norrbottnens "	529	5	358	220	159	519	1212	1256	1849
Summa i städerna	26773	350	22437	12782	9484	16188	52795	60891	61059

TAB 1. (forts)

	Antal hjälpfall tillhörande familjetypen						Antal vuxna		Antal hemma- varande barn
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par		män	kvinnor	
	utan barn 1	med barn 2	utan barn 3	med barn 4	utan barn 5	med barn 6	7	8	9
<u>Hela riket</u>									
Stockholms stad	7828	92	6824	4568	1988	3104	13012	16484	15620
Stockholms län	1752	26	1754	919	1019	1617	4414	5309	5526
Uppsala "	743	15	815	348	486	699	1943	2348	2319
Södermanlands "	1146	22	1147	511	672	886	2726	3216	3155
Östergötlands "	1636	38	1572	799	884	1295	3853	4550	4728
Jönköpings "	809	19	908	339	451	799	2078	2497	2592
Kronobergs "	504	17	455	172	250	447	1218	1324	1467
Kalmar "	877	30	1039	344	757	1031	2695	3171	3125
Gotlands "	272	6	235	115	146	252	676	748	892
Blekinge "	720	17	859	292	422	715	1874	2288	2303
Kristianstads "	626	17	727	277	346	732	1721	2082	2537
Malmöhus "	3098	49	2621	1012	1445	2532	7124	7610	8037
Hallands "	408	14	486	180	236	487	1145	1389	1583
Göteborg o Bohus "	4789	33	3349	2020	1307	2145	8274	8821	8597
Älvsborgs "	1396	24	1327	585	711	1258	3389	3881	4219
Skaraborgs "	939	15	893	313	374	714	2042	2294	2589
Värmlands "	1621	35	1525	588	930	1327	3913	4370	4453
Örebro "	1257	22	1225	616	614	1000	2893	3455	3734
Västmanlands "	941	19	965	611	459	859	2278	2894	3325
Kopparbergs "	1339	34	1117	566	570	1097	3040	3350	3992
Gävleborgs "	1686	41	1648	779	1148	1575	4450	5150	5349
Västernorrlands "	1637	34	1493	726	1004	1553	4228	4776	5292
Jämtlands "	980	17	612	298	398	703	2098	2011	2440
Västerbottens "	1252	38	1111	527	584	1365	3239	3587	4493
Norrbottens "	1636	38	1277	713	846	2259	4779	5095	7793
Summa för hela riket	39892	712	35984	18218	18047	30451	89102	102700	110160

TAB 2. ANTAL HJÄLPFALL MED FÖRDELNING EFTER FAMILJETYP SAMT
 ANTAL HJÄLPBARN MED FÖRDELNING PÅ VUXNA MÄN, KVINNOR OCH
 BARN I STÄDER ÖVER 20 000 INV

	Antal hjälpfall tillhörande familjetypen						Antal vuxna		Antal hemma- varande barn
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par		män	kvinnor	
	utan barn 1	med barn 2	utan barn 3	med barn 4	utan barn 5	med barn 6	7	8	9
Stockholm	7828	92	6824	4568	1988	3104	13012	16484	15620
Göteborg	3976	24	2543	1742	890	1539	6429	6714	6695
Malmö	1663	17	1148	542	707	1275	3662	3672	3714
Norrköping	639	18	565	342	295	486	1438	1688	1719
Hälsingborg	393	2	562	140	232	332	959	1266	1065
Uppsala	424	6	376	246	213	371	1014	1206	1262
Västerås	361	6	265	290	109	266	742	930	1205
Örebro	572	7	366	274	161	318	1058	1119	1259
Borås	445	7	351	233	170	464	1086	1218	1486
Linköping	354	2	293	201	105	166	627	765	817
Eskilstuna	467	8	395	253	218	332	1025	1198	1216
Gävle	298	3	315	167	150	238	689	870	888
Jönköping	201	2	146	67	96	137	436	446	413
Solna	229	7	332	158	136	127	499	753	542
Karlstad	348	2	259	120	145	229	724	753	711
Lund	150	6	95	44	57	103	316	299	319
Halmstad	208	8	237	95	113	221	550	666	677
Karlskoga	139	3	160	99	66	109	317	434	464
Uddevalla	264	1	176	81	97	241	603	595	683
Karlskrona	259	4	239	65	95	221	579	620	593
Södertälje	112	1	146	70	77	126	316	419	380
Trollhättan	184	3	171	66	116	123	426	476	354
Kalmar	160	6	144	59	103	179	448	485	500
Luleå	200	2	160	76	75	215	492	526	696
Sundsvall	119	2	121	75	51	70	242	317	315
Landskrona	198	4	221	57	103	129	434	510	467
Lidingö	57	-	53	23	38	48	143	162	142
Sundbyberg	186	2	199	130	77	86	351	492	415
Motala	118	2	114	68	61	91	272	334	358
Kiruna	189	3	108	68	44	154	390	374	633
Borlänge	171	2	95	59	26	68	267	248	292
Kristianstad	125	2	106	27	53	90	270	276	252
Mölndal	137	1	129	41	77	76	291	323	232
Östersund	241	3	133	66	59	76	379	334	318
Nyköping	73	-	77	20	53	46	172	196	132
Växjö	114	2	87	41	39	85	240	252	257
Skövde	157	1	147	54	49	115	322	365	374
Skellefteå	142	7	121	92	44	126	319	383	457
Sandviken	91	-	87	45	61	60	212	253	224
Umeå	201	1	168	61	83	96	381	408	310
Kristinehamn	162	3	142	56	68	91	324	357	352
Nacka	65	-	64	37	23	58	146	182	181

GLOSSARY IN ENGLISH

allmänt barnbidrag	general child allowance
andel	share, participation (in)
annan hjälp	other form of relief (assistance)
anstaltsvård	institutional care
antal	number (of)
art	type
avdelning	section, department
barn	child(ren)
barnavårdsnämnd	Committee of child welfare
barnantal	number of children
barnbidrag	child(ren s) allowance(s)
barnfamiljer	families with children
bearbeta	compile, process
befolkning	population
beläggning	number of patients under care
biblioteksverksamhet	libraries
bidragsförskott	allowance in advance
borgenslån	loans against security
bruk	use
båda	both
civilstånd	civil status, marital status
dag(ar)	day(s)
dylik	such, similar
därav	whereof
egentlig	real
egentligt ålderdomshem	homes for the aged proper
ej	not
enbart	only
enkelrum	room for one person
ensam	single
erhålla	receive
fall	case(s)
familj	family
familjetyp	category (type) of family
familjeföreståndare	head (supporter) of family
flera	several
folkmängd	number of inhabitants
folkpension	national pension
fördelning (efter)	distribution (according to)
förekomst	frequency, extent
förändring	change (increase or decrease)

genomsnitt(lig)	average
gift	married
gifta par	married couples
granskning	examination
grupp	group
gång(er)	time(s)
hela	whole
hem	home
hjälp	aid, assistance, relief
hjälpfall	relief case(s)
hjälpfrekvens	frequency of social assistance
hjälpstagare	receiver(s) of assistance
hjälpens art (beskaffenhet)	type (category) of assistance
hjälp till uppehållet	assistance for living expenses (relief in the home)
hög, högre, högst	high, higher, highest
inkomstklass	income group
in natura	in kind
inom	in
kalendermånad	calendar month
kläder	clothes
kommun(er)	commune(s)
kontant	cash
kostnad	cost, charge, expense
kronikeravdelning	department for chronic cases (chronic invalids)
kvinna, kvinnor	woman, women, females
känd	known
kön	sex
köping(ar)	borough(s)
landsbygd	rural district(s)
landskommuner	rural communities
lokala	local
lägre, lägsta	lower, lowest
läkarbesök	doctor's visit(s)
län	county
makar med barn	husband and wife with children
makar utan barn	husband and wife without children
man, män	man, men, males
med	with
medeltal	average (number), mean
minderårig	minor (children)
minskning	decrease, reduction
myndighet	authority
månad(er)	month(s)
möjlighet	possibility

ny(a)	new
och	and
ogift	unmarried
okänd	unknown
olika	different
omfattning	coverage
område	district, area
ort	place, locality
pensionsstyrelsen	the Swedish Pensions Board
pensionär	pensioner
person(er)	person(s)
personal	employees
platsantal, platsutrymme	number of beds(places)
primärmaterial	basic (primary) material
procent	per cent (%)
redovisa	report
regelbunden	regular
rike	country
riksområde	region of the country
rättslig	legal
saknas	is (are) lacking, missing
samboende	living together
sammanfattning	summary
samtliga	all
sinnessjukavdelning	department for mentally cases
sjukdom	sickness, disease
sjukhusvård	hospital care
sjukvård	medical care
sjukvårdsanstalt	hospital, sanatorium
skatt(er)	tax(es)
slut	end
slutsats	conclusion
socialhjälp	social assistance
socialhjälpslagen	Social Assistance Act
socialnämnd	Social (Assistance) Committee
specialavdelning	special department
stad, städer	town(s)
stickprov	sample
storlek	size
särredovisa	report separately
tillhopa	(added) together, all
tillhöra	belong
total	total

undersökning	inquiry, investigation, survey
uppgift	information
urvalsundersökning	sample
utan	without
utgifter	expenses, expenditure
utom	except
varaktighet	duration
vecka, veckor	week(s)
vuxna	adults
vård	care
vård på sjukvårdsanstalt	hospital care
vård dagar	period of care in days
vårdtagare	person(s) under care
vårdtid	period of care
värde	value
ålder	age
ålderdomshem	homes for the aged
åldersfördelning	grouping by ages
åldersgrupp	age group
år	year(s)
åtnjuta	receive
äldre	older
änka, änklings	widow, widower
öka, ökning	increase
övrigt, övriga	other(s)